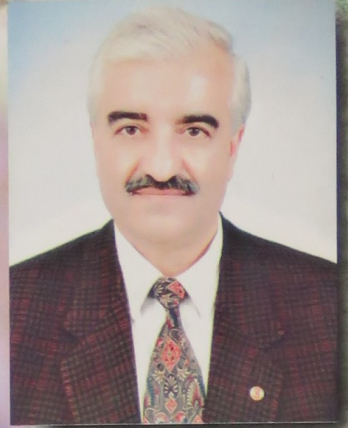

Edirne KIRKPINAR

Yıl: 3 Sayı: 3

*Yiğitler
meydanı
Kırkpınar*

*Geçmişten
geleceğe
Kırkpınar*

*Ağa
Ayhan
Sezer*

ATATÜRK EDİRNE'DE

Edirne KIRKPINAR

Yıl: 3 - Sayı: 3

• **Sahipleri:**
Mehmet CANSEVEN
(Edirne Valisi)
Cengiz VARNATOPOU
(Edirne Belediye Başkanı)

• **Genel Yayın Müdürü:**
Emel AKAY
(Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü)

• **Yazı İşleri Müdürü:**
Erdoğan SEZGİN

• **İnceleme Kurulu:**
Şevket KARLIKLIOĞLU
(İl Turizm Müdürü)
Gür KARASU
(İl Kültür Müdürü)
Mukadder ÖZKAL
(Belediye Kültür ve
Sosyal İşler Md.)

• **Fotoğraflar**
Gür KARASU
Kazım ESENSOY
Selim BİLGINKAYA
Erdoğan SEZGİN
Behiç GUNALAN

• **Hazırlık Dosyası:**
Erdoğan SEZGİN
Hülya OZAYDINLIK

• **TEKNİK YÖNETMEN**
Ali Bayram

• **Yönetim/Yazışma**
Edirne Valiliği Basın ve Halkla
İlişkiler Müdürlüğü EDİRNE
Tel: (0284) 213 24 07

• **Öset Hazırlık ve Baskı**
Dünya Yayıncılık A.Ş.
"Globus" Dünya Basınevi
100. Yıl Mah. 34440
Bağcılar/İstanbul
Tel: (0212) 629 08 08 (40 Hat)

Edirne Kirkpınar Dergisi'nde yayınlanan yazılar, yazarın kişisel görüşleridir. Bu yazılardan dolayı Edirne Kirkpınar Dergisi sorumluluk üstlenmez. Kaynak belirtmek sureti ile "alıntı" yapılabilir. Edirne Kirkpınar Dergisi ücretsizdir.

Yiğitler meydanı
Kirkpınar
4

Geçmişten geleceğe
Kirkpınar
5

Geçmişten bugüne
bir geleneksellik;
Kirkpınar
6

Edirne
7

Osmanlı kültüründe
Edirne
9

Osmanlı'dan günümüze
yemek kültürü
12

Selimiye Camii
14

Edirne evleri
17

Kirkpınar'ın tarihçesi
19

Dünya minderlerini
titreten müthiş Türkler
20

Kirkpınar Ağası
23

Ağa Ayyhan Sezer
25

Yağlı güreşte
oyunlar
26

Yağlı Güreşlerin Vazgeçilmez Siması
Cazgır

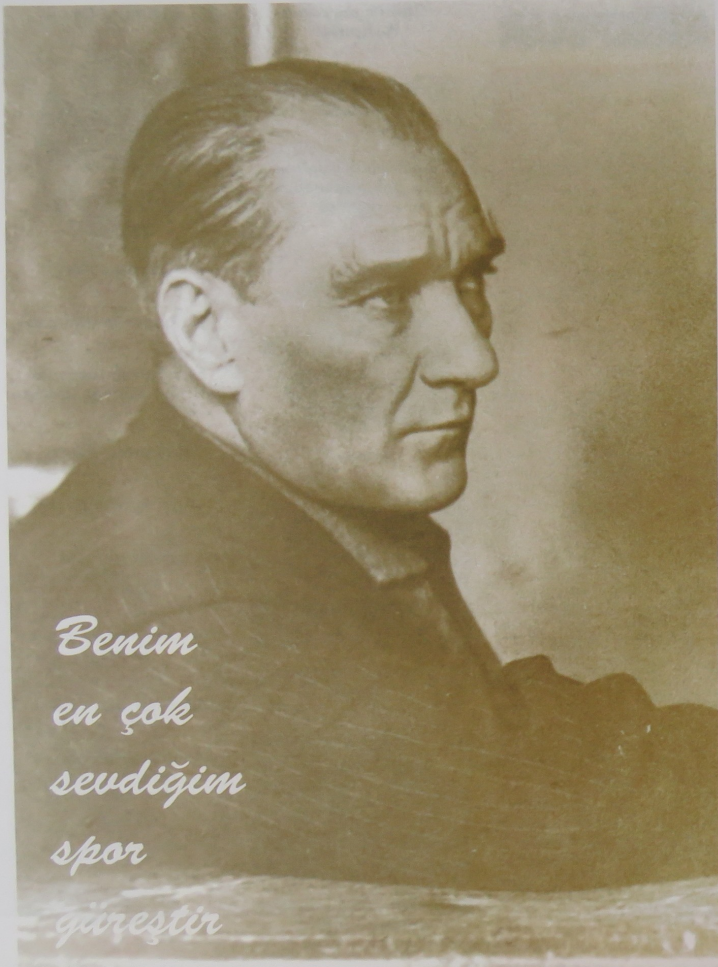
28

Güreşlerdeki öğeler
29

Kirkpınar'ın Edirne
turizmine katkısı ve
beklentiler

30
Vur davulcu
31

Ata sporu ve
Kirkpınar
32

*Benim
en çok
sevdiğim
spor
güreştir*

Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel

Yiğitler meydanı Kırkpınar

Tarihlin yaprakları arasında, Olimpiyat Oyunları'ndan sonra, dünyanın en eski spor organizasyonu olarak yer alan ve bunu 638 yıldır bir düzen ve disiplin içinde günümüze taşıyan geleneksel Kırkpınar Güreşleri'ni bir kez daha Sarayıcı Emeydanı'nda yaşıyoruz.

Bu yılki Kırkpınar'ın Cumhuriyetimizin 75. yıldönümü ve Osmanlı Devleti'nin 700. Kuruluş Yıldönümünü Kutlama Etkinlikleri'ne denk gelmesi, bizde 'Türk'ün tüm hasletleriyle geçmişten geleceğe Kırkpınar'da yaşadığını düşündürdü. Hatta öyle ki; biraz dikkatli bakıldığında, Kırkpınar arenasında güreş atan yiğitlerin o gücünde Türk'ün gücünü, yine o yiğitlerin mücadelesinde Türk'ün Malazgirt'ten başlayan ve Viyana Kaplılarına dek uzanan mücadelesi görülmüş mi? Sonuç ne olursa olsun, Osmanlı'nın 700 yıllık tapusu, Türk'ün yeşil çayırdağı güce, mücadeleye, inanca ve azime dayalı atalar sporu yağlı güreşle Kırkpınar'ın tapusuyla özdeşleşmektedir.

Her geçen yıl biraz daha iyi, daha çok memnuniyeti yüzlerce yayan bir Kırkpınar'ı ortaya koyma çabasını -başta Belediye Başkanlığı olmak üzere-

tüm kurumlarıyla sürdüren Valiliğimiz; Cumhuriyetimizin 75. yıldönümü ve Osmanlı Devleti'nin 700. Yıldönümü Kutlama Etkinlikleri çerçevesinde, kültürel yayınlara da özel bir yer vermektedir. Kırkpınar'ın gelmiş-geçmiş yiğitleri ve ağalarının günümüze dek uzanan kronolojisi bir kitap/albumde toplanırken, diğer yandan şu anda üçüncü sayısını elinizde tuttuğunuz bu 'Edirne Kırkpınar' dergisiyle de ata yadigarı yağlı güreş olgusuna bir minik 'pencere' açılmaktadır. Kırkpınar için nice kitaplar yazılmış, mekâbler günümüze dek söylene-gelmıştır. Elbette, Kırkpınar'ın büyüklüğü bir dergiye, bir kitaba asla sığmaz. Ama, yağlı güreşin 'Kâbesi' er meydanı geleneksel Kırkpınar Güreşleri için, onun tarihteki sanına yakışır yönde olumlu çalışmalar yapmak da hem bir kadîrsinastlığın, hem de tarihe, ataya saygının bir gereği olduğu inancındayız. Bu nedenle, Kırkpınar için/yaglı güreş için çaba harcayan, ona emek veren, onu yüceltme gayretinde olanların daima yanında olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Bu nedenle, elinizde tuttuğunuz bu dergi çalışmasında Kırkpınar'a destek verme iyi niyetinden kaynaklanan bir çalışma olduğunun düşüncesizlikle ortaya çıkmasında emek verenlere teşekkür ederim.

Mehmet Canseven Vali

Geçmişten geleceğe Kırkpınar

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 62 yıl sonra Osmanlı'nın Rumeli'ye geçişi ile başlayan ve neredeyse Osmanlı tarihi ile yaşıt olan Tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin 638. bu yıl 05-11 Temmuz 1999 tarihleri arasında yapılacaktır.

Cumhuriyetimizin 75. Osmanlı Devleti'nin 700. kuruluş yıldönümü etkinliklerinin heyecanı içerisinde, Osmanlı Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti'nin ortak değerlerinin önemini vurgulanarak dış dünyaya tanıtılmasında,

Osmanlı döneminde Kel Aliço, Koca Yusuf, Kara Ahmet, Adalı Halil, Kırtıdereli Mehmet Uls, Cumhuriyet döneminde İrfan Atan, Adil Atan, Gazanfer Bilgi gibi 'Türk gibi güçlü' sözünü bütün dünyaya kabul ettiren pehlivanlarımızın hamanı olduğu Kırkpınar'ı spor açısından olduğu gibi ekonomik ve turizm açısından da önemli

bir aktivite haline getirmekten büyük amaçlarımızdan biridir.

Kırkpınar Komitesi ve benimle birlikte görevlerine yeni başlayan değerli Meclis üyelerimizle, Belediye personelimizle tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin amaçlarımıza uygun olarak gerçekleştirmek için çaba verdik.

Bu çabalarımızın her geçen yıl daha ileriye götüreceğiz.

Bu doğrultuda 92 yıl Osmanlı'ya başkentlik yapmış, İstanbul'un fethiyle yeni bir çağ atan Fatih'in doğduğu, ordusunun eğitim gördüğü ve fetih toplarının döktüğü Edirnemizde Sarayıcı'nda bu yıl yapılacak 638. tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası'nın mükemmel bir organizasyonla en iyi şekilde geçeceğine inanıyorum.

'Bu vesile ile er meydanında yiğitçe güreşerek alın teri dökecek tüm pehlivanlarımızı za üstün başarılar diliyorum, saygılar sunuyorum.

Cengiz Varnatopu Edirne Belediye Başkanı

Geçmişten bugüne bir geleneksellik; Kırkpınar

Geleneksellik çizgisi içinde asırlardır süregelen bir organizasyon olan Kırkpınar'ın bu yıl 638. yaşıyoruz. Ülkelerin tapusu olan kültürel çizgiler, gelenekler, bir kuşaktan diğer bir kuşağa belirli kuralları içinde aktarılır. Bu aktarımda Kırkpınar'ın büyük bir yeri vardır. Kırkpınar denilince yağlı güreş, yağlı güreş denilince de Edirne anımsanır.

Kırkpınar, geçmişten günümüze uzanan çizgisinde geleneksel değerlerini korumuş, onları yaşatarak köprü olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun 700. yılını kutladığımız bu yıl, imparatorluk kadar eski bir geleneği de yaşıyoruz. Türklerin Avrupa'ya açılan kapısı içinde, 638 yıl önce başlayan yağlı güreşler, geleneksel çizgisini koruyarak bugüne kadar gelmiştir.

Dünyada, Kırkpınar kadar eski organizasyonlar sayılır. Kırkpınar tarihi boyunca Türklerde spor geleneğinin en önemli göstergelerinden biridir. Güreş Türklerle beraber başlamış, dünyanın en eski sporudur. Türk güreş tarihi Kırkpınar'dır. Kırkpınar bir çok devletin kuruluş tarihinden daha eski bir

organizasyondur. Her şey dün olduğu gibi korunarak bu günlere gelmiştir.

Yüzyıllardır günümüze uzanan, geçmişimizdeki güzelliklerini koruyarak bize aktaran Kırkpınar Yağlı Güreşleri Çayırı, Çazgırı, Peşrevi, Ağası, Kışbeti ile ayrı bir renk, ayrı bir doku, kültürümüze, kimliğimize sahip çıkmanın en güzel göstergesidir. Kırkpınar biz ve bizim olan özgünlüğün asırları aşarak günümüze ulaştığı benliğimizdir.

Trakya Üniversitesi bünyesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Kırkpınar ve yağlı güreş geleneğimizi bilimsel yaklaşım içinde incelemekte, yüksek lisans ve doktora öğrencileri tez çalışmalarına içine Kırkpınar'ı da almaktadır.

Trakya Üniversitesi bünyesinde yer alan güreşçilerimiz bu yıl da Kırkpınar'da güreş tutacaklardır. Kırkpınar'a hazırlanan güreşçilerimize üniversitemiz

yönetimi maddi ve manevi destek sunmaktadır. Bu yıl 638. si düzenlenen Kırkpınar güreşlerinin tarihi dokusunun, her yıl bir önceki yıla göre daha da gelişerek yaşanması arzusu ile güreşçilerimize başarılar dilerim.

**Prof. Dr.
Osman İnci**

Trakya Üniversitesi Rektörü

Edirne

Marmara Bölgesi'nin Trakya kısmında, Tunca ve Arda akarsularının Meriç'e kavuştukları yer yakınında nehrin sol yakasında kurulmuştur.

41 derece, 40, 15 kuzey enlemiyle 26 derece 33, 50 Doğu boylarındaki Edirne şehri Türkiye'nin kuzeybatısında yer alır. 8 ilçesi vardır. Bunlar Lalapaşa, Ipsala, Meriç, havsa, Uzunköprü, Keşan, Enez ve Süloğlu'dur. 1990 nüfus sayımına göre nüfusu 404.599'dur.

Ulaşım bakımından yurdumuzda Edirne'nin yeri çok önemlidir.

Edirne İstanbul'a 235 km'lik bir asfalt yolu ve bir demiryoluyla bağlıdır. Avrupa'ya karşı İstanbul'un bir kapısı durumundadır.

Yeni yapılan Kınalı oto yolu, şehri trafik yoğunluğundan ve gürültüden kurtarmıştır. Bu yıl ile Edirne İstanbul arasında transit bir bağlantı kurulmaktadır.

Edirne, Trakyalılar tarafından Orastia adıyla kurulmuştur. Şehir sonradan Makedonyalı'lara, Romalı'lara daha sonra da Bizanslı'lara geçmiştir. İmparator II. Hadrianus, şehri yeniden kurarçasına görevlettiği için buraya Hadrianaopolis denir.

Edirne I. Murat'ın tahta geçmesinin ilk aylarında 1362 Temmuz'unda Lalaşahin Paşa tarafından Osmanlı'lara katılmış, Edirne adını almış bilahare bu isim Edirne olmuştur.

Edirne, tarihimize Dar-ul karar (kıymete kadar yaşanacak şehir), Dar-ul mülk (başkent), Dar-ul meymen (ordular şehri) olarak geçmektedir.

Edirne Osmanlıların Rume- li fütühatında, birinci derecede rol oynamıştır. Bursa'dan sonra 91 yıl Os-

manlı devletinin başkentliğini yapmış, İstanbul'un alımp başkent olmasından sonra da önemli korumuştur. Edirne, Türk hükümdarlarının İstanbul kadar hoşlandıkları bir şehirdir. Kimisi Edirne'yi İstanbul'a tercih etmiştir. Bu sevgi yüzünden II. Mus-

karanlığına son veren padişahı Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'un fethi hazırlıklarını burada yapmış, dev toprakları bu şehirden döktürmüştür.

Edirne 1700'lü yıllarda 350 bin kadar nüfusuyla İstanbul, Paris ve Londra'dan sonra Avrupa'nın dördüncü büyük şehridir. İstanbul'da Bursa'dan sonra en önemli Osmanlı anıtları Edirne'dedir.

Rus, Bulgar, Yunan işgalleriyle 1745-1905 yangınları, 1751 depremi Edirne'yi mahvetmiştir. Cumhuriyet döneminde Edirne planı ve programı gelişme ile yurdumuzun gözbebeği modern kentlerinin birisi olmayı başarmıştır.

Evliya Çelebi'den öğrendiğimiz göre Antik Edirne'de IV. Murat zamanında 14'ü Selahattin Camii (padişahların yapıldığı) 300'ü ayan ve vezirlerin yaptırdığı 314 camii bulunuyordu. Böylece 164 mescit, 5 tekke ve zaviye, 49 medrese, 103 mekded ve türbe, 9 imaret, 53 mektep, 4 çarşı, bedesten ve arasta, 24 han, kervansaray, 6 hat, 16 ha-

tafa padişahlıktan devrilmiştir.

Şanlı Osmanlı devletinin ortaçağın

53 mektep, 4 çarşı, bedesten ve arasta, 24 han, kervansaray, 6 hat, 16 ha-

mam, 13 sebil, 124 çeşme ile 8 köprü tespit edilmiştir. Bugün bu yapıların çoğu kaybolmuş ya da harap olmuştur.

1429'da Beylerbeyi Sinanüddin Yusuf Paşa'nın yaptırdığı Beylerbeyi Camii, Tunca kıyısındaki 1422 tarihli Mezit Bey camileri ters T planlı enterasan yapılarıdır.

1429 Şah Melek Camii, 1479 Kasımpaşa Camii, 1458 Süleymaniye Camii ve diğerleri ise genel olarak tek kubbeli camiler sınıfına girer.

Edirne sivil mimari olarak önemli bir merkezdir. Çoğu ahşap olan Edirne-kârî denilen özel süslemelere sahip köşk ve konaklar zamanla kaybolmuşlardır.

Eski camiye vakfedilen Bezesten Mimar Alaaddin'nin yapısı olup 1418 tarihli ve 14 kubbelidir. Mimar Sinan'ın eseri Rüstempaşa Kervansarayı 4 öşk revaklı avlu etrafında, 2 katlı kubbeli odalardan ibarettir. Ayşekadın Hanı I. Ahmet emri ile defterdar Ekmekçioğlu Ahmet Paşa tarafından 1609'da yaptırılmıştır. Mimarları Sedefkâr Mehmed Ağa ve Edirne'li Hacı Şaban'dır. Sokulu Mehmet Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı, Taşhan sağlandı.

Sokullu Mehmed Paşa'nın yine Mimar Sinan'a yaptırdığı Çifte Hamam, II. Murat'ın Darülhadis'e vakıf olarak yaptırdığı, hamam ve Meriç ile Tunca üzerinde toplam 8 köprü restorasyonlarla sağlam vaziyete getirilmiştir.

Sadrâzam Semiz Ali Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı Kapalıçarşı, Osmanlı sivil mimarisinin en güzel eserlerinden birisidir.

19'uncu yy. ortalarına kadar korunan Edirne Kalesi de 360.000 m²'lik bir alanı kaplıyordu. Saat kulesi bu kalenin kalıntılarından.

Lalapaşa'da ve Çardakaltı yöresinde M.O. 3000-4000 yıllarına ait dolmenler ve tarihi kalıntıları bulunmaktadır.

Edirne Karaağaç yolundaki İzzet Arseven Orman Parkı (Söğütlik Orman Parkı) ile tarihi Kirkpinar Güreşleri'nin yapıldığı Sarayıcı Tavuk Orman güzel dinlenme ve piknik yeridir. Edirne, Bulgaristan ile sınır kapısı Kapıkule'ye 18 km olup Avrupa demiryolu da buradan geçer. Yunanistan sınır kapısı Pazarkule ise 7 km'dir.

Osmanlı kültüründe Edirne

Erdoğan Sezgin

Edirne, Türk-Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa kıtasındaki ilk payitahtı ve şimdi Türkiye Cumhuriyeti'nin yalnız bu kıta üzerinde toprağı bulunan üç ilinden birinin merkezidir.

700 yıllık Osmanlı Devleti'ne 92 yıl başkentlik yapan Edirne 1363 yılındaki Sırp-sındığı Savaşı ile büyük önem kazanmış, Osmanlı Devleti'nin İmparatorluğa geçiş sürecini başlatan bir kent olarak da tarihteki yerini almıştır.

Coğrafi konumu nedeniyle, XIV. yüzyılda Osmanlı'nın Anadolu'dan Balkan Yarımadası'na geçişleri sonucu Edirne, geçmiş devirlerinden farklı bir duruma gelmiş, uzun tarihi boyunca batıdan gelen istilalara karşı başarı ile karşı koymuş ve imparatorluğa fetih projelerinin hedefi ile ilgili olarak, payitaht seçilmiştir. Her ne kadar İstanbul'un fethiyle payitaht olma vasfı sona ermiş ise de, padişahların ilgi odağı olmaya devam etmiş, hatta bazı padişahların ölen çocukları burada gömülmüş ve onlara türbeler yapılmıştır.

Büyük bir eyalete merkez olması nedeniyle de asırlar boyu iktisadi ve kültürel merkez konumunu korumuş "Balkanların Başkenti" unvanını elinde tutmuştur. Edirne yalnız tarih şehri, ticaret ve idare şehri değil, Edirne bir kültür şehridir.

Osmanlı'nın hoşgörüsü ile Edirne'de Türklerin yanında Yahudisi, Ermenisi, Rum'u, İtalyan'ı yaşamıştır.

Camii, kilise ve sineğon yan yanadır.

Bugün, sahip olduğu tarihi eserleri ile Anıtkent hüviyetini taşıyan Edirne, ülkemizin olduğu kadar, dünyanın ülkelerinin de ilgisini çeken bir kültür ve turizm kentidir.

I. Murat'ın 1361 yılında Edirne'ye fethi ile birlikte mimaride büyük bir atılım başlamış ve yaklaşık 200 yıl içinde yapılan eserlerle Osmanlı mimarisini, büyük usta Sinan'ın Selimiyesiyle doruk noktasına ulaştırmıştır.

Bugün, sahip olduğu tarihi eserleri ile Anıtkent hüviyetini taşıyan Edirne, ülkemizin olduğu kadar, dünyanın ülkelerinin de ilgisini çeken bir kültür ve turizm kentidir.

İstanbul'un fethine kadar Osmanlı devletinin başkenti olan ve bu sıfatını 17. yy. kadar sürdüren Edirne'nin özellikle, erken Osmanlı sanatının gelişmesini yansıtmaya bakımından Türk Sanat Tarihinde önemli bir yer vardır. Mimari eserleri sonsuz kimi-

likleri ile Edirne'yi ayakta tutmakta, daha yüzyıllar boyu da varlıklarını ayakta tutmayı sürdürecektir.

Eski Camii, Muradiye, Üç Şerefeli Camii bu örneklerden olup, Büyük Mimar Sinan'ın yapılarından esinlenerek, 80 yaşında "Usta'nın" zirvesinde iken yaptığı Selimiye Camii (1569-1575) "Dünya Kültür Mirası"nda yer alacak nitelikte bir yapıdır.

Akl hastalarının Avrupa'da insanlık dışı yöntemlerle tedaviye çalıştığı dönemde, II. Beyazıt tarafından yaptırılan II. Beyazıt Külliyesi'ndeki şifahanede hastalar, musiki ve su sesi ile tedavi ediliyor, çeşitli av etleri ile besleniyorlardı.

Halen Edirne ilinde sivil, dini ve askeri olmak üzere 591 taşınmaz kültür varlığı ile 27 adet arkeolojik, doğal, kentel ve tarihi ve doğal sit alanı bulunmaktadır.

18. yüzyılla birlikte Edirne'de gerileme dönemi başlamış, 1745'de çıkan yangın ile 1751'deki deprem pek çok binanın yıkılmasına neden olmuş ve bu süreçti hızlandırmıştır. 1801 ve 1806 yıllarında II. Selim'in Rumeli'de

Nizam-ı Cedit adı verilen yeni ordular çekemeyen Rumeli ayan ve devletleri iki defa ayaklanmış, bu olaylar tarihe "Edirne Kıyımı" olarak

geçmiştir.

1828-1829 ve 1878-1879 Osmanlı-Rus savaşlarında Edirne Ruslar tarafından işgal edilerek yakılıp, yıkılmıştır. 1912 yılında Şükrü Paşa'nın 160 gün süren kahramanca savunmasına karşın, Edirne Bulgar ve Sırlar tarafından 1913 yılında işgal edilmiş ve Londra Antlaşması ile Bulgarlara verilmiştir. Kültür Bakanlığı'na yaptırılan Balkan Harbi Şehitliği aziz şehitlerimizin ve gazilerimizin anıldığı kutsal bir yerdir. Edirne son olarak 1920 yılında Yunanlılarca işgal edilmiş, Milli Mücadele sonunda kazanılan "Büyük Zafer" sonrasında imzalanan "Mudanya ateşkese"nden sonra, Türk ordusu 25 Kasım 1922'de Edirne'ye girmiştir. 24 Temmuz 1923'te imzalanan "Lozan Antlaşması" ile de Karaağaç mahallesi 15 Eylül 1923 yılında Türk topraklarına katılmıştır. Bu önemli olayı vurgulamak içinde Trakya Üniversitesi'nce bu bölgeye Lozan Anıtı yapılmıştır.

Ulu Önder Atatürk 1913, 1916 ve

1930 yıllarında olmak üzere Edirne'yi üç defa ziyaret etmişlerdir. Cumhurbaşkanı olarak geldiği 1930 yılında, şimdi müze olarak açık bulunduran Belediye binasında bir odada misafir edilmişlerdir.

Bu yıl 638'incisi gerçekleştirilecek Kirkpinar Güreşleri'nin, Edirne kültür ve sporunda ayrı bir yeri vardır. Geleneksel Türk sporları içinde ön sırada yer alan ve yağlı güreşle gelenekselliğini sürdüren bir spor türüdür. 1361 yılında Türk akıncılarının yaptıkları savaşlar sırasında, mola esnasında zamanlarını değerlendirmek amacıyla yaptıkları bir spordur.

Edirne'nin tarih boyunca geçirmiş olduğu olaylar içinde, çiçek aşısı tıp tarihimizdeki en önemli bir olaydır. 1717 yılında, İngiliz elçisinin eşi Lady Montague, İngiltere'deki bir arkadaşına yazdığı bir mektupla bu uygulamayı duyurmuştur.

Edirne şairiyle, ressamı ile, heykeltıraşı ile, mimarı ile yaşamış ve yaşayacaktır.

Osmanlı'dan günümüze yemek kültürü

GÜR KARASU
İl Kültür Müdürü

638'nci Kırkpınar Güreş ve Şenlikleri Haftası nedeniyle Trakya Ev Yemekleri Yarışması'nın bu yıl 8'ncisi gerçekleştirilecektir.

Bu yarışmaların amacı Edirne'de bulunan halkın yöresel yemeklerini ortaya çıkarmak ve kaybolmaya yüz tutmuş yemeklerin daha uzun yıllar soframızda yer almasını sağlamak- tır.

Bugüne değin 7 kez gerçekleştirilen Trakya Ev Yemekleri Yarışması'nda anneannelerimizin sofralarını süsleyen birçok yemek ortaya çıkmıştır. Onlardan bazıların tariflerini vermeden önce, Osmanlı Devletine başkentlik yapmış Edirne'mizin beslenme alışkanlıklarının neler olduğuna bakalımız.

Öncelikle, Edirne beslenme ve sağlık kültürü düzeyleri ile çevre sağlığı koşullarının en iyi olduğu kenderlen birisidir.

Edirne'de yaşama biçiminin şekillenmesinde göçlerin ve sarayın etkisi büyük olmuştur. Kent bir dönem Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmıştır. Bu arada Edirne'ye göçler devam etmiş, Rumeli'nin değişik yörelerinden gelenler beslenme alışkanlıklarını da beraberinde getirmişlerdir. Değişik araklarla Edirne'ye gelen gruplar ile Edirne'de yaşayan etnik gruplar arasında da kül-

tür alışverişi olmuştur.

Edirne halkı tarım ile uğraşmış, ürettiği sebzeleri pişirmiş ve ilk önceleri et ihtiyaçlarını avlanarak karşılamıştır. Daha sonraları hayvancılık gelişmiş, yetiştirdikleri hayvanları ve hayvansal gıdaları tüketmişlerdir.

Edirne'de de birçok ilde olduğu gibi çeşitli yiyeceklerin bir kısmı kış için hazırlanır ve saklanır.

Kesme, tarhana, kuskus, yufka, bulgur, keşkek, nişasta, pastırma,

ÇİĞER SARMA:

Malzeme: 1 takım kuzu ciğeri
2 bardak pirinç
3 adet soğan
1 demet taze nane
1 çorba kaşığı karabiber
1 kaşık salça
3 bardak su
yeterince tuz, yağ

Yapılışı: Ciğerler küçük küçük doğranır. Tencereye biraz yağ konup çiğerler kavrulur. Üzerine soğan ve pirinç ilave edilir, kavrulur. Daha sonra su ilave edilerek pirinçlerin hafif olarak pişmesi sağlanır. Diğer tarafa, kuzu ciğerlerinin sarmsak sıcak suya açılması sağlanır. Yağdan parçalar koparılarak ya da bütün olarak malzemenin içi konularak sarma sarılır ve yağlı tepsiye konur. Üzerine yumurta sarısı sürülür. Sıcak su konur ve fırına verilir.

kavurma, reçel, hardaliye, pekmez, turşular bunlar arasındadır.

Edirneli halk arasında halen geleneklerine bağlı olarak bazı aileler sabah kahvaltılarında çayın yerine tarhana çorbasını ve yanında pırasa veya turp tercih etmektedirler.

Yazın orakta, harmanda, bağbozumunda, pancar çapasında ve sökülümünde mutlaka kuşluk ve ikindi yemekleri yenir.

Soğan, sarmsak, peynir, ekşimik, domates, biber, yoğurt bu öğünlerin başlıcalarıdır.

Kavun, karpuz, meyvalar, ayran, yoğurt yaz aylarının soğukluklarıdır.

Edirne'nin ünlü beyaz peynirini de saymadan edemeyiz. Edirne peyniri koyun sütünden yapılmaktadır.

7 yıldan beri düzenlenen Trakya Ev Yemekleri Yarışmalarına çok sayıda maharetle ev hanımları katılmıştır.

Maharetle ev hanımları, 4 kategoride düzenlemiş olduğumuz (Tatlılar - Etli ler - Zeytinyağlılar - Hamurşileri) yarışmaları için gerekli araştırmaları yapmışlar veya anneannelerinden, babaannelerinden, anneannelerinden öğrenmiş oldukları yemek çeşitlerini günümüz sofralarına taşımışlardır.

Her yıl yapılan yarışmalarda günümüzde halen devam eden ve kaybolmaya yüz tutmuş birçok yemek çeşidi ortaya çıkarılmıştır.

Bu yarışmalarda sergilenen yemeklerden bazıları şunlardır.

Etli ler dalında: Çiğer sarma, ördek dolması, ciğer tava, Elbasan tava, turşulu ördek, yorganlı tavuk dolması, etli kaçamak.

Zeytinyağlılar dalında: Tara-torlu patlıcan, mamzana, lukuta, ekşimikli biber (Akçakatkı), Labada-dan yapılan borani, mısır unundan kaçamak.

Hamurşileri dalında: Akitma,

LUKUTA:

Malzeme: 1,5 kg patlıcan
Yarımkg, biber
1 kg. domates
1 çay bardağı zeytinyağı
1 çay bardağı sirke
1 demet maydanoz
1 baş sarmsak

süslemek için bir yumurta
Yapılışı: Patlıcan, biber ve domatesler ateşte gözlenir. Kabukları soyulur. Küçük küçük doğranır. Domatesler yağda suyunu çekene kadar kavrulur. Sarmsaklar dövülür, domatesin içinde biraz kavrulur. Doğranmış biber ve patlıcanlar, maydanozla ilave edilip karıştırılır. Piştikten sonra servis tabağına yerleştirilir. Üzerine büyükçe bir domates oyulup, içine bir yumurta bütün olarak dökülür. Fırında tepsi piştikten sonra, tabak süslenerek servise sunulur.

katmer, gözleme, mantı, lokma, ekşimikli-Bulgurlu kol böreği, köbete, katmer.

Tatlılar dalında: Baklava, aşure, helvası, gerdaniye, zerde, nişasta helvası

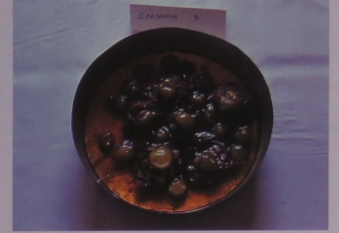
Tarihi ve kültürel mirasımızı yaşatmayı ve zenginleştirmeyi amaçlayan bu şenlikler bünyesindeki yemek yarışmasının her geçen yıl Edirne'mize daha faydalı olması dileğiyle.

GERDANIYE:

Malzeme:

1 adet koyun boynu
2 kg. toz şeker
1/2 kg. yeşil erik

Yapılışı: Koyun (Kuzu) boynu dilimlenerek kesilimiş olarak hazırlanır. Pişmeye yakın toz şeker azar azar ilave edilerek kaynaması sürer. Pişme süresi sonunda erikler ilave edilir. Etin doğal hali ile kaynatılması (kemikleri ile birlikte) gerekmekte ve servis yapılmalıdır.

BULGURLU-EKŞİMİKLİ KOL BÖREĞİ:

Malzeme:

6 yumurta
1 kase yoğurt
1/2 çay bardağı su
1/2 çay bardağı sıvı yağ
1/2 kg. bulgur (ince)
2 tane soğan
Tuz-karabiber-pulbiber

Harcın hazırla-

nışı: 2 adet soğan ince kıyılıp, az yağda kavrulur, bulgur ilave edilir. Bir miktar sıcak su ilave edilir ve bulgur demlenmeye bırakılır. Soğuyunca ekşimik, tuz, baharat eklenir.

Hamurun hazırlanışı: Bir kap içersine yumurta-yoğurt-su-sıvı yağ-tuz konulur. Aldığı kadar un ilave edilerek yumuşak bir hamur elde edilir. Hamur 1 saat dinlendirildikten sonra, normal büyüklükte yufkalar açılır. Her yufkanın içine harçtan bir miktar serpilir. Yufka rula halinde yuvarlanıp, tepsiye yerleştirilir. Tepsi doldurulduktan sonra diğer tarafta 1 yumurta, yağ ve yoğurt bir kasede çırpılır ve böreğin üzerine sürülür. Fırında pişirilir.

Selimiye Camii

Tarihi özellikleri: Selimiye Camii eskiden Kavak Meydanı denilen yerdeki Yıldırım Beyazıt'ın Sarayı arsası üzerine yapılmıştır. Camii Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu II. Sarı Selim Kıbrıs ganimetiyle Hassa Mimarı Koca Sinan'a yaptırmıştır. (m. 1569-1575) Yapımı 6 yıl sürmüştür. Yapımında dört yüz kalfa ve ondoört bin işçi çalışmıştır. Cami külliyesi ile birlikte 22202 m² alanı kaplamaktadır. Cami dikdörtgen biçiminde olup 1620 m² tutan iç kısmı ile bir kubbe ile örtülmüştür. Evliya Çelebi, cami için 27.760 kase akçe harcandığını yazmaktadır. Dış avludan Batu duvarı boyunca Selimiye vakfiyesine ek olarak III. Murat tarafından kapalı bir çarşı yapılmıştır. Caminin içi takriben 6000 kişi olmaktadır. Kubbesi Ayasofya kubbesinden 6 zira geniş, 4 zira derindir. Külliyesinde 999 penceresi vardır. Çinileri orjinal ve kabartmadır. Şadırvan tarafındaki ilk minaresi 3'er yolludur. Minberi tamamen mermer olup ve yan orta daire kısmı yekparedir.

Kubbe:

Kubbe yüksekliği cami tabanında kilit taşına kadar 43.28 m, kubbe çapının 31.30 m tabanı ile kilit taşı arasının 15.86 m. olduğu (Y. Mimar Sedat Çetintaş) tara-

fından belirtilmiştir. Kubbe sekiz sütun üzerine 40 pencereli kubbe kasağı bunun üstüne de kubbeyi oturtmuştur. Kubbe üzerinde 18 ton kurşun bulunmaktadır. Kub-

benin kilit taşı üzerinde 5 metre yüksekliğinde altın kaplama alem vardır.

Minber:

Minber 25 basamaklı olup kü-

lahı devrin en nefis çinilerinden pirametik biçimde yapılmıştır. Minber 16'ncı asrın mermer işçiliğindedir. Yerli ve yabancı her göreni hayran bırakan bu eşsiz eser için Mimar Sinan'ı dünyaya tanıtip, nasıl bir usta olduğunu göstermek için bu minber yeterlidir diyenler çoktur.

Mihrab:

Caminin mihrabı duvar içine oyulmuş olup tamamen mermerdir. Mihrabın yan duvarlarını kaplayan mavi, yeşil, kırmızı ve beyaz renge renk motiflerden meydana getirilen pek nefis çinilerin üst kısmında suresi bulunmaktadır. Böylece Mimar Sinan, mihrabı çok nefis motifli ve kabartma çiniler ile Amen-er Rasülü ve Fatıha suresi ile

süslenmiştir.

Manevi özellikleri:

Caminin kubbesinin bir tek olması Allah'ın bir olduğunu, kub-

besinin geniş olması Hıristiyan mimarlara galip geldiğini, caminin pencerelerinin 5 kademeli oluşu İslâmın beş şartı, vaaz kürsülerinin 4 tane olması İslâm'da 4 mezhebin hak olduğunu, Selimiye külliyesinde 32 kapı olması İslâmın 32 farzını, arka minarelerinde 6 yolun olması imanın 6 şartını, minarelerinde 12 şerefe olması camiyi yaptıran padişahın Osmanlı padişahlarında 12'nci padişah olduğunu sembolize etmiştir.

Müezzin mahfili:

Kubbenin altında 2 metre yüksekliğinde 12 mermer sütuna oturtulmuştur. Müezzin mahfeli bulunmakta müezzin mahfelinin altında da mermer şadırvan var. Müezzin mahfelinin sol ön köşe-

indeki mermer sütun üzerinde kabartma bir ters lale motifi vardır. Hakkında birkaç hikaye varsa da Selimiye üzerinde XX. Yüzyıla kadar yazılmış eserlerde buna dair bir yazı bulunmadığını Dr. Rifat Osman kaydetmiştir.

Hünkar mahfeli:

Caminin sol ön köşesinde 4 profil sütuna oturtulmuş hünkar

mahfeli vardır. Sütunlar 9 kemerle bağlanmıştır. Kemer araları ve duvarları yine zamanın nefis çinileri ile kaplanmıştır. Hünkar mahfeli çinilerinden bir kısmı 1877-78 Rus işgali sırasında General Skoplet tarafından söktürülerek Moskova Müzesi'ne gönderilmiş olup, halen orada sergilenmektedir. Sökülen çinilerin yerle-

ri açılı ile doldurulup yağlı boya ile çiniler taklit edilmiş de hoş olmamıştır.

Minareler:

Caminin dört köşesine kubbe-ye yakın olarak yerleştirilmesi camiiye ayrı bir özellik vermiştir. Minarelerin herbiri üçer şerefeye olup harem tarafındaki minareler üçer yolludur. Birinci yol (birinci şerefeye ile üçüncü şerefeye), ikinci yol (ikinci şerefeye ile üçüncü şerefeye), üçüncü yol (doğrudan üçüncü şerefeye) gider. Kible yönündekiler birer yolludur. Minarelerin yüksekliği 84 metre, çapı 4 metre ve üçüncü şerefeye kadar 250 basamaktadır. Alem 2,5 metredir.

Şadırvan:

Şadırvan avlusunu saran küçük kubbeler 18 tane olup 16 sütun üzerine kurulmuş ve bağlanmıştır. Şadırvan avlusu mermer döşemeli olup çok kıymetli ve oymalıdır. Bordürler muslukları çok zariftir. Çevresinde 42 pencersi vardır.

Ters lale:

Rivayetlere göre cami arası içinde bir lüle bahçesi varmış ve bu bahçe, sahibinden cami için satın alınmak istendiğinde sahibi vermek istememiş, sonunda razı geldiğinde bahçesinin devamlı sembol edilmesi için bir lüle motifinin yapılmasını istemiş. Mimar Sinan'da bu lüle motifini yapmış fakat ters olarak yapmış. Lüle motifi burada bir lüle bahçesinin olduğunu, ters yapıldığı ise bahçe sahibinin yapmış olduğu tersliğini sembollemektedir.

Edirne evleri

Hülya Bodur Özaydınlık

Edirne eski evleri, konakları ve yalıları ile tarihimizde unutulmaz anılar bırakmıştır. Bir zamanların bu görkemli başkentin üst üste birbirini peşi sıra göçler, savaşlar, işgaller, yangınlar, yoksulluk ve ihmallerin veridiği yıkıntı ve cumhuriyetin başlangıcından SERHAD KENT EDİRNE ile sosyal ve mimari felaketin kötü bir örneği olan (Özellikle kaleci ve kalediş konaklar) tek düzen apartman modası ile bugün eskியi arar olduk.

Eski bir şarkının terennümü olan: YANIYOR MAVİ KÖŞKÜN LAMBASI sözü odalarında, sofalarında, kucakladığı dedeleri, hanımları, beyleri ve çocukları, kışın mangal kuru ısı ile, yazın bir havuz ve kuyu serinliği, gönüllerine her gün damla damla sevgi, insanlık, barış, dostluk, komşuluk, güzellik, tabiat aşkı, Tanrı'ya hayranlık duyguları ile Edirneliler iç içe yaşadırınmış.

Ne yazık ki son yılların Edirneli'ye verdiği ceza örneği apartmanların ön yüzleri beteye, içleri salon-salomanje, gömme banyo, marleyli olup Edirne bir beton yığına dönüşüvermiş. Böylece o eski Edirne'nin görkemli silüeti şimdilerde yüksek apartmanlarla Sultan Selim ve Üçşerefeli ve diğerleri kaybolup gitmiş. Son yıllarda camilerin sivri kulehlerinden başka bir şey görünümünde idi. Yani Edirne bir köy görünümünde iç tarafları apartman dolu, dış yüzleri kısıcağı kırsal alanlar geçekondularla dolu.

Kapitalin ve teknolojinin kontrolsüz gelişimi tarihi peyzajları, doğanın sınırlanmaları Edirne'nin evlerini, ko-

naklarını sahil saraylarını silip süpürmüştür.

Bütün arzumuz eski Edirne'yi aramak ve onu yaşatmak olmalıdır. Edirne evlerinin konaklarını ve nehirler boyunca sıralanmış sahil saraylarını anlatırken, 1717'de Edirne'de bulunmuş lady Montagu'den söz etmek isterim.

Bir mektubunda şöyle der: "Size şu mektubu yazdığımda

Tunca kenarında bir evdeyim. Nehir odamın pencerelerinin altında akıyor. Bahçem yüksek selvilerle kaplı. Üzerleri sabahtan aşıma kadar yedeklerine bir türlü nüvazişler yapan güvercinlerle dolu. Bu esnada fikrim hep onların cümbüşleri ile meşgul.

Bütün Edirne toprağı bahçelerle dolu. Nehir kenarlarına hep meyva ağaçları dikilmiş. Altlarında her ak-

şam kibar takımları eğleniyor. Gölge-lik yerlerde halkavri toplanıyorlar.

Yere bir kilim seriyorlar, üzerine oturuyorlar. Bir taraftan hizmetkârından bir saz çalıyor. Diğer taraftan kahvelere içiliyor. Böylece suların zembemesini dinleyen Meclis'ler acaba görülmüyor.

Elyem Padişah'a mahsus bir sarayda oturuyoruz. (Mediçevi köprübaşında bulunan Karakolhanecinin arkasında ecebi) misafirlerce mahsus Demirtaş Kasrı) Tarz-ı mimarisi gayet zarif ve memleket pek uygun. Evlerin çoğu ahşap.

Burada evlerin hepsi büyüklü, küçüklü. Evler iki bölümlü. Harem ve Selamlık. İlk bölümde geniş bir avlu ve onun etrafında üstü örtülü galeriler var. Bu galerilerin bütün odalara bitişikliği var. Odalar genelde büyükçe, pencereleri iki sıra ve camlar renkli.

İki kattan fazla ev yok gibidir. Her evin galerisi var. Merdivenler geniş ve yir basamaklı fazla değildir.

Harem, yani kadımlar dairresinin de bahçe tarafı tamamen camlı. Odalar bu pencerelere bakıyor. Odalar çok ferah. Odaların döşeme tahtalarına hep İran halıları serilir. Odalarda iki kadim yüksekliğinde bir peyke var.

Peykelerin üzerleri ev sahibinin varlığına ve zevkine göre ipek kumaşlarla örtülür. Etrafına ve duvardan tarafa sırma kenarlı iç çuhali yastıklar var. İşte Türklerin bütün kibarlıkları burada kendini gösteriyor. Yastıklar o kadar parlak, göze o kadar hoş ki insanın bir sandalyeye oturmayı peykelerce uzanveresi geliyor.

Tavanlar ahşap, üzerleri oyma ve boya ile çiçek yapılmış. Duvarlar da biteli dolaplar var. Çak kullanılmış olduğu belli. Pencere aralarında raflar yapılmış. Üzerine koku çiçekler veya sepetler veya lambalar konmuş. Asıl hoşuma giden şey Haremlikte mermer fiskevler. Bunlardan bir çok borulardan süzülüyor. Latif bir serinlik yapıyor. Bir havuzdan öbürüne dökülürken şırıltılar meydana bir melodiyi akıyor.

Her evde hamam var. Hepsinin üzeri kurşun örtülü ve içleri mermer döşeli kurnalı ve çeşmeli. İki veya üç odadan ibaret. Her an sıcak su vakar.

Harem bölümü evin arka tarafında. Sokaktan görülmez. Görülen bölüm yalnız bahçedir. Bahçelerin etrafı yüksek duvarla çevrilir. Bahçelerin ortasında muhakkak bir köşk vardır. Bura-ya sekiz veya on basamaklı çıkılır. Etra-

rafta birbirine sarılmış asmalar, yasseminler ve hanımleri görülür.

Kadın ve erkek en gizli zevklerini burada yaşarlar. Kadımların bütün günü burada çalılı ile nakışla geçirirler.

Sadrazam Kayserili Mehmed Paşa döneminde kethüdası bulunan Çağala-Zade Mehmed Ağanın evinde bulun-
dum.

Ev gayet zaraf ve harikulade temizdi. Kapıdan iki harem ağası tarafından karşılandım. Uzun bir sofadan geçtim. Burada öbülümüş saçları topuklarına kadar, elbisesinin kenarı sırmalı iki sıra çarıyeller dizilmiş. Biraz sonra bir odaya, yaldız kafeslerle çevrili bir yere alındım.

Burada bulunan yeşillerin yani yasemin ve hanımleri bir tatlı koku yanında ayrıca mermerden ve fiskeye gömük zevki de aynı bir hoşluk veriyor.

Kethüdanın Hanım dört basamak yüksekliğinde zarif İran halıları ile süslü bir minderle işlenmiş, beyaz saten yastıklara uzanmıştı.

Dizinin dibinde tahminen 12 yaş-

larında iki kız oturuyordu. Giydikleri kamilen elmaslarla süslü idi. Pek zevimli idiler. Hanım pek güzel. Bu kadar güzel bir yaz başka dilarda görmedim doğrusu.

Beni istikbal için ayağa kalktı. Elini göğüsüne doğru götürerek memleketin adetine selamladı.

Edirne evleri veya konaklarında bir yabancının gözlemlerini kısaca anlatmaya çalıştık. Edirne ev tipleri, avlular-taşlıklar ve niyazlıklar, merdivenler, dolaplar, raflar ve hücreler, odalar, yatak odası (Musandralık), perdeler, kış perdeleri, tandır (ev insanlarının sımsımı için yapılmış bir masa gibi ve altında ayakları ısıtmak üzere yapılmış nakışlı, altın karkmalı, fil dişi ve sedef bir araç) oda ocakları, kafesler, tepe pencereleri, kepenkler, kapılar ve dolaplar, tavanlar, serdirik, gelin seddi, havatlar, namaz odaları, yazlık diyenler, kişik divanlar, ev hammamları, abdesthaneler, matbahlar ve aşhaneler, kiler ve çamaşırlık, ev levhaları (Allah'ın sigortası niteliğinde) gibi pek çok özellikleri saymak mümkündür.

Kırkpınar'ın tarihçesi

'Bazı güreş yazarlarına göre,

Kırkpınar'ın başlangıç tarihi Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa ile Rumeli'ye geçen kırk yiğidin efsanevi güreşleriyle ilgili gösterilmektedir.

'Bu yazarlardan Eşref Sefik'e göre;

Süleyman Paşa ile birlikte Rumeli'ye geçen kırk yiğit, Anadolu'da iken her mola verdikleri yerde güreş yaparlarmış. Rumeli'ye geçtikten sonra Ahırköy Çayırlığı'na geldiklerinde, içlerinden iki kişi sonuçlandıramadıkları güreşlerini ayırt etmek için tektar tutuşmuşlar ve gece yarısına kadar güreştikleri halde yine yenilememişler ve ikisi de güreşirken ölmüş. Arkadaşları bu iki yiğidi güreş yaptıkları yerde bir incir ağacının dibine gömmüşler ve

'Edirne'ye doğru akınlarına devam etmişler. Edirne'ye fethettikten sonra, tektar Ahırköy Çayırlığı'na geldiklerinde bir suyun 'Kırkpınar'ın çayırlığına dökmeye çalışmışlar. Bu nedenle de, 'Kırktı bunlar, bu yakaya ilk ayak basanlardır bunlar..' diyerek o yere 'Kırkpınar' demişler. 'Bu iki yiğidin anısı için de öldükleri gün 'Hüdeleze' de her sene günü yapılmaya gerek olmuştur.

'Eski bir pehlivana (Murat Sertoğlu) göre; Rumeli'ye geçen yiğitlerden bir kısmı Edirne'nin yakınlıklarında Ahırköy denilen yerde düşmanı bozmuşlar ve büyük bir zafer kazanmışlar. Ertesi gün Nevruz günü imiş. (22 Mart...) O gün.. hemen meydana kırk pehlivan çıkmış ve kıyasıya boğuşmaya başlamışlar... Güneş batarken güreş-

lere son verince bu kırk yiğit de buldukları yere çökerek son nefeslerini vermişler ve o yere gömülmüşler. Ertesi gün bir de bakmışlar ki; her yiğidin can verdiği yerden bir pinar çıkmış. Bunun üzerine o yere 'Kırkpınar' adı verilmiş ve her yıl Nevruz ayında burada toplanılarak, güreşmek adeti kurulmuş.

'Kanunlayıcı bir belgeyi kaynağ almayan bu çeşit yazılar ve halk arasında konuşulan söylentiler yüzyıllardan beri yapılagelmekte olan 'Kırkpınar Güreşleri'2nin gerçek tarihini yansıtmamaktadır.

Türk kültüründe 'Kırk Yiğit', 'Kırk İnce Kız' ve 'Kırklar'ın önemli bir yeri vardır.

Türk halklarının yanında o'nun emirlerini uygulamak için 'Kırk Yi-

ğit', hatununun yanında da 'Kırk İnce Kız' bulunurdu. Dinsel bakımdan 40 sayıya kutsaldır. Türkler'in yaşadıkları yerlerde 'Kırklar-Kırk Evi'liyalı'lar mezarları vardır. Bu kaynakların çok olduğu yerler de kutsal biliniyor, 'Kırkgöz' veya 'Kırkpınar' denilir.

Gerçekte bir 'Alp Eren' olan Sarı Saltuk Rumeli Türkleri arasında güreşçi olarak tanınır. Osmanlılar'dan 100 sene evvel Edirne'yi 'Bulgarlar'dan alan ve 40 sene burada kalmış olan Sarı Saltuk'un, Edirne'ye 17 km uzaklıkta bulunan Kırkpınar Panayırı'nda Türk güreşini ilk yaptıran kişi olduğu söylenmektedir.

Kaynakça: M.A.Kif KAYHERMAN,Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Güreşleri-1997.

Derleyen:

Emel Akay

Basın ve Halkla

İlişkiler Müdürü

Dünya minderlerini titreten müthiş Türkler

Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürüm.

Kurtdereli Mehmed Pehlivan

Oral ONUR

Araştırmacı-Yazar

CIHAN PEHLIVANLARI

Türkiye'nin çeşitli yörelerinde ve padişah huzurunda yaptıkları güreşte nam salan güreşçilerimiz vardır. Gerek Kirkpinar güreşinde ve diğer yerlerde şöhrate sahip olan Türk güreşçiler şöhratlarını dünyaya duyurmak ve biraz da para kazanmak amacı ile Amerika ve Avrupa'ya giderek buralarda o ülkelerin önemli güreşçileri ile güreş turluşları ve böylece hem ünlülerini oralarıda göstermişler ve hem de kuşaklarına para doldurarak yurtlarına dönmüşlerdir.

Bunlardan Koca Yusuf Amerika'da epeyce para kazanmış ve bunları altın yapararak kuşağına bağlamıştır. Ne yazık ki, çok ağır olan altınları hindigü yapurunu batması ile onun bolmasına neden olmuş ve Koca Yusuf malesef yurduna dönmemiştir.

19. yüzyılda adı ilk bilinen ünlü Pehlivan Yazgıtlı Kel Hasan Pehlivan'dır. Bu pehlivanın sonra Anadolu'da Amavodüğü Ali Pehlivan ve sonra Sivasi Kazıkçı Bekir Pehlivan'dır. Koca Yusuf, (Türk gibi Amerika'da) demini temsilşetirerek Avrupa ve kuvvetli adakuvvet birimi olduğuna kabul ettirmiştir.

Bu ünlü güreşçilerle beraber Adalı Halil, Hergelci İbrahim, Yenişehirli Rüstem ve Çoçak Mümin, Nurullah, Kurtdereli ve Kara Ahmet yukarıdaki verdığımız güreşçilerin hemen arkasından gelir.

1874 yıllarında bir Fransız (Doublier ve kans) sırlıkere kuvvet gösterisi güreşçilik ve halkı eğlendirmek için eleman aramak üzere Türkiye'ye geldiler. Türkiye'ye gelen kari koca en sonunda Koca Yusuf ve Nurullah Pehlivan buldu. Doublier özellikle bu pehlivanların greko-romen güreşlerini öğretenmek istedi iş de Koca Yusuf'a bu işi öğretmek çok zor oldu. Çünkü onda bulunan acı kuvvet greko-romen güreşini anlatamıyordu. Bu iki pehlivanın sonra aynı koca Osman ve Mehmet Pehlivan ve çok greko-romeni öğrenerek ekibe alındı ve Paris'e gittiler.

Yusuf ve arkadaşlarının Paris'te Foli Berde'ye güreşleri yurtlarından çıkarmaları, an-

cağ bütün güreşlerini kazanmaları şartı ile izin vermişler. Aksi halde yurtdışlarından idama mahkum olacaklardı diye Paris'te reklam yapıldı.

Paris'te Fransızların önemli güreşçileri vardı. Pons, Sabes, Tom Cannon ve Charles

Green.

Koca Yusuf'un karşısına ilk çıkan ve tekniği kuvvetli olan Fenelon çıkarıldı. Güreşte kendini bir duvara çarpmış gibi hissedilen Fenelon, "Hayatımda böyle bir kısıpaca yakalanmamışım" sözünü söylemişti. Türk güreşçileri karşısına çıkan her Fransız güreşçisini eziyor ve maçı kazanıyordu. Hele gene Koca Yusuf'un çektiği el enesler Fransız seyircileri karşısında ancak 3 veya 4 dakikada dayanabiliyordu. Ancak Fransız Pol Pons nasilsa Nurullah Pehlivanı yeneince Fransa'da milli bayram ilan edildi. Çünkü Fikri Nurullah iyi güreşçi eğildi fakat yetersiz timsalıydı.

Bir yıl sonra aynı ekiple Mehmed olduk üzere ekip tekrar Paris yolunu tuttu. Menajerler düşünüp taşınıp Türk pehlivanlarını ancak Türk pehlivanları yener tezi ile Türk güreşçileri kapıştırmak istidiler. Önce Hergelci ve Koca Yusuf sirtke güreş tuttular. Bir ara boyunduruk yiye ve burun ve ağzından kan akan Hergelci'ye

- Şikayetin var mı?
- Hergelci anlamadı?
- Neden ola ki? İşte pekala güreş duruyor.

İşte böyleince kuran kırana güreş tutan Türk güreşçileri Paris'te çil çil altınlara kavuşarak yurtlarına döndüler.

TÜRKLER İNGİLTERE'DE

Türklerin Fransa'da yaptıkları güreşlerde para kazanmaları Türk pehlivanların görünüşü ağıştı. Bu nedenle Türk güreşçiler bu defa

İngiltere'nin yolunu tuttular. Böylece Türk güreşçiler 1896'da İngiltere'ye gittiler. Fakat burada Türk güreşçiler yabancı pehlivanlarla değil kendileri ile güreş tuttular. Londra'da Washington müzikholidine sultanın başpehlivanı ününü taşıyan Memiş Pehlivan ve biraz güreşte acemi olan Adalı Mehmet Pehlivan güreş tuttular.

Daha sonraları İngiltere'ye gelen Tara Ahmedi tunceye katılarak bazı İngiliz pehlivanları ile güreşerek 2,3 dakikada hasımlarını yendiler.

1898 yılında Fransız menajer Doublier daha fazla para kazanmak ve Türk pehlivanları paraya doymak üzere onlara Amerika'da güreş tutmayı önerdi. Amerika karşılaşmaları için Koca Yusuf'a yapılan karşılaşmalarda yemek ve yatma masrafları dışında ayda 400 Frank (80 dolar) ve 17 altın vereceğini söyledi.

(Peri masallarındaki dev) diye adlandırılan 1 metre 88 santım boyulu 113 kiloluk Koca Yusuf'un güreş edebileceğinden şüphelenenler olduğu gibi Fransız gazetelerinden naklen (minderde kedi kadar evkittir) diyenler de vardı. Koca Yusuf'un ilk rakibi Roebor olmuş ve 10 binden fazla Amerikalı'nın seyrettiği güreş ancak 2 dakika sürmüştü.

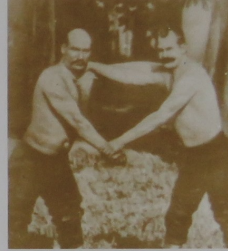
Koca Yusuf Amerika'nın batı sahillerinde Baltimore, Boston gibi kentleri gezerek güreşler yaptı. Çok güreş yapıp para topladı. Jenkins ve Cleveland ile yaptığı güreşleri hep tuşla kazandı. Amerikalı pehlivanlardan Lewis ve Heraklides'i güreşte perişan etti.

Koca Yusuf Amerika'da bütün maçları kazanmıştı. Yurda dönüşü Bourgogne Transatlantigi'ne 2 Temmuz 1898 tarihinde binlerce yurda dönüş başladı. Gemi koyu bir iş içerisinde ilerleyen Cromartyshire gemisi ile çarpışarak ortadan işkiye ayrıldı ve suya düşen Koca Yusuf üzerindeki altın dolu kuşakla boğulup gitti.

ADALI HALİL AMERİKA'DA

Koca Yusuf'un boğularak ölmesinden iki buçuk ay geçmişti. Eylül ayında gazeteler Newyork güreşçilerine yeni bir müthiş Türk'ün Adalı Halil'in geldiğini haber verdiler. Gazete şöyle haber veriyordu. "Adalı Yusuf'un yenmiş tek güreşçidir. Üç yıl önce Edirne'de dört saat süren bir boğuşmadan sonra Yusuf'u yenen Adalı bundan sonra her önüne geleni altetiştir."

Milli kıyafeti, mavi şalvarı, kırmızı kuşağı ve cepkeni, başında yemiş çürüğü fesiyile Yusuf kadar iri ve cüsseli, fazla olarakında daha sporcu bir görüntüsü var. Kuvveti müthiş."

Menajeri ile gittiği Broadway'da Gilsey House Lokantası'na yedinci yemek gazetesinde şöyle anlatılır: 6 porşyon hindi, 6 kuzu patatesi, 6 haşlanmış yumurta, 3 porşyon patates, 2 porşyon borden, 2 tabak döndürme, bir kalvalı kahve, 6 bardak su.

Adalı Halil önce Amerikalı Jenkins pehlivanı ile yapmış ve sardığı sarma ile Amerikalı daha fazla ezdimekte için polis yardımı ile kurtulmuştu başarmıştı.

Amerika'da üni yayılan Adalı Halil daha bir çok Amerikalı pehlivanlarla güreş tuttu. News dergisi Adalı için şöyle yazıyordu. Bir modern Sanson kadar kuvvetliydi. Adanımı bir kere indirdi mi, üzerine biröm kırım gibi çöküyor ve pide gibi eziyor. Bu manzara ağaç yükleyen bir fili hatırlatıyordu."

Gördüğü üzere, Türk pehlivanları hem Amerika hem de Avrupa'da güreşler yapıp para ve şöhrat üzerine şöhrat sahibi oluyorlardı.

Bunlardan biri de Türk pehlivanı Kara Ahmed Paris'te ünlü pehlivanı Constanti'nin

Laurent'i yenerek Dünya Şampiyonu olmayı başarmıştı. 1900 yılında ise Kara Ahmet Pons ile tam 7 saat 40 dakika güreş yapıp şampiyonları şampiyonu unvanını kazanmıştı.

Bu son güreşinde Kara Ahmed, "Son bir defa daha karşılaşalım. Beni yenersen ne mutlu, eğer ben kazanırsam bana ne mutlu. Şayet berabere kalırsak Bay Pons kendine yeni rakipler arar. Ben de taşmakta olduğum Dünya Şampiyonu unvanım cezbettiyi sayısız defeleri karşılamaya çalışırım."

Kara Ahmed son defa pehlivan Pons ile güreşte tutuştu. Bu güreşte hiç alta düşmeyen Kara Ahmed oldu. İki saatlik süre dolduğunda Kara Ahmed galip ilan edildi. Zaten nişanını olarak Ahmed'in beline (Mavi-beyaz-kırmızı) üç renkli Fransız bayrağı gibi esarp bağlamına salonda o güne kadar görülmemiş bir alkış tufanı koptu. Mendiller sallanıyor, şapkalar havaya atılıyor, şiddetli bir alkıştan salona davetli yığılıyor gibiydi. Ayrıca heyecana gelen kadın seyirciler de elbiselerinden koparıldıkları menekşe ve güllerini minderde atıyorlardı. Kara Ahmed işli işli güreşe ve yütüründen hiç eksik olmayan sempatik çocuklu teşebbüsü ile başını sallıyor, sağa sola temaneları yapıyor ve arada kadınlara öpücükler yolluyordu. Salon elgün bir heyecan içindeydi. Sahne seyircilerle dolmuş, herkes şampiyonu kutluyordu.

RUS PEHLIVAN İLE YAPILAN GÜREŞ

Bu güreşte Kara Ahmed şampiyonları şampiyonu unvanını aldığı halde hemen ertesi gün Rus Pehlivan Pytlanskiy Ahmed'e minderden okuyarak güreşmek ister. Kara Ahmed hem buna yarı vererek güreşmek istediğini söyler. Güreş ufağ bir salonda yapılır. İlk hamleyi Rus yapıp ve kafa kol aldı. Ancak Ahmed silkelendi ve oyunu boddu. Hatta rakibini arka çaprazına aldı. Rus kurtuluşu yere yatmakla buldu. Ahmed büyük bir güç sarfederek onu yerden kaldırdı, fakat Rus yan dönerək bundan kurtuldu. Tekrar Ahmed onu yere kaldırdı ve yere gald iş de Rus yan dönerək tuştan kurtuldu. Rus devamlı firstad köllükte ve ani bir kol kapışa Ahmed'i kendine doğru çekip yere çaldı ve Kara Ahmed'in iki omuzu mindere yapışarak Ahmed yenilgiyi kabul etti. Dünya şampiyonu bu yenilgiye kabul etti. Dünya şampiyonu bu yenilgiye uzun uzun ağladı fakat bu güreşin rönesans istedi. Rönesans maçı üç gün sonra Foli Berde'ye yapıldı. Kara Ahmed hücum üzerine hücum tutuldu ve Rus devamlı kaçıyordu. Rus en sonunda Kara Ahmed'i bir tokat attı iş de Kara Ahmet buna sert bir yumruklaca cevap verdi. Rus tedavii için başka broda-

ya alındı ve 5 dakika sonra güreş tekrar başladı. Kara Ahmet Rus'u çarızda aldı ve Rus'un dönerek kurtuldu. Fakat Ahmet onu yerde pide gibi ezmeze başladı. İkî dakika sonra Rus'un güreşe devam etmek istemediği görüldü ve ayağa kalkarak.

- Baylar, bayanlar. Kuvvetsiz bir durumdayım, güreşe devam edemeyeceğim diyerek mînden terk etti. Rus güreş sonrası şöyle dedi:

"Türk'ün enerjisini dayanıklılığı, savaşma gücünü daima hayranlıkla anarım. 1882'den beri katıldığım 2 bin aşkın güreşte hiçbir maksadı yakalamamış olmandı. Fakat Kara Ahmed çok güçlü bir pehlivan. Çok sert güreşiyor. Moralım ve fizikim gerçek bir güreşçi. Çok hızlı güreşiyor."

**FİLİZ NURULLAH
FRANSA'DA**

Fransız organizatörler Türk güreşçilerini sağladığı ilgyi düşünerek Filiz Nurullah'ı Paris'e getirmişlerdi. Altın Kemur Turnuvası hemen düzenlendi. Yapılan ilanlarda Nurullah'ı yenene bin frank, karşısında yarım saat dayanana beşyüz frank verilmesi yazıldı.

Filiz Nurullah karşısına çıkan bütün rakipleri yendi. Çünkü Filiz kollarının menesinde ve kilosunun verdiği avantajı iyi kullanıyordu. Rakip kalmayınca Altın Kemurî torlen Filiz Nurullah'a taktılar. Oradan Belçika'ya geçen Nurullah orada Türk güreşçilerle birleşerek kendi aralarında güreş tutarak para kazanmaya başladılar.

İkî güreş Nurullah Kışebti olarak Kara Ahmed'i 17 dakikada yendi.

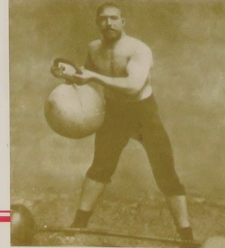
KURTDERELİ-GULAM

Sultanın güreşçisi Kurtdereli ile Kalkita şampiyonu Gulam arasında yapılabacak Türk-Hin güresinin bir harka olarak ilanlarda duyuruldu. 130'a varan kilosunun 174 santimlik boynuna sığdırılan Gulam'ın göğüs, boyun, baldır ve kol adedeleri, her bin dayıya rekoru yapacak kadar genişlemiş simsiyah bir adamdı.

Daha ilk kavuşmalarında Kurtdereli bu derece demir kuvveti ve adaleti bir adam görmemiş olduğunu farketti. Hintlinin vücudunda en utak bir esneme yoktu. Kurtdereli ise idmansızdı. Haftalar boyu aylık aylık oturmuş, bol bol nargile içmişti. Bugüne kadar kimsenin dayanmadığı bir oyun uyguladı Kurtdereli. Gulam'ın arkasından dolanarak onu boğazından sıkıp nefessiz bırakmak istedi. Bu oyun, bu sıçrama ve yapışmasından dolayı kendisine Kaplan deniyordu. Ancak tuş olmadı. Kurtdereli bu defa Gulam'ın bileğinden yakaladığı gibi müthiş bir omuz sıkmasıyla fırattı adı. Boş bulmuş Hintli (Hade bir bina batırarak atılmış gibi) külçe halinde mindere, sol omuzunun üzerine düştü.

- Kolum incindi, güreşemeyeceğim diyordu.
Hintli Gulam'ın yenilişi böyle olmuştu.

Artık müthiş Türklerin ünü bütün dünyaya sarılmıştı. Yalnız Amerika'nın ve Fransa'nın mînderlerinde değil, Avrupa'nın diğer ülkelerinde de Türksüz bir turnuva düşünülmüş olmuştuk. Almanya, Avusturya, Belçika hatta İtalya'da düzenlenen turnuvalara mutlakla bir veya birkaç Türk pehlivan davet ediliyordu. gazeteler Türkledeki kaynağı bilimyenen esrareteğ kuvvete sahip kişiler olarak duyuruyorlardı. Avrupa güreşçilerinde adeta bir korku salınmıştı. Çünkü, Türk oyunlarını bilmeyen birçok Avrupalı güreşçi bunları Türk pehlivanlardan öğrenmeye başlamışlardı.

**CIHAN PEHLIVANLARININ
KIRKPINAR KRONOLOJİSİ:**

Kırkpınar güreşleri arasında bir kısa kronoloji yaparsak:

- 1988 Hergeleci Arap Saat'i yenererek Sait Halim Paşa'nın yanına girdi.

- 1890 Hergeleci ile Adalı Halil Hayrabolu'da berabere kaldı. Hergeleci Çorlu'da Adalı'yı usta bir oyunda yendi. Adalı intikamını Selanik Beşçinar'da Hergeleci'yi eze eze yenererek aldı.

- 1890 Kırkpınar'da Koca Yusuf ile Adalı beş saat güreşti.

- 1890 Edirne Sarayıcı-Sırkmeçdanı'nda Koca Yusuf'la Yenişehirli Rüstem maçı olaylı geçti. Yusuf'un Edirne'de güreş etmesi yasaklandı.

- 1891 Koca Yusuf Hergeleci'yi yeneremedi.

- 1892 Susurluk'un Kepkeli köyünde Katrancı Kurtdereli'yendi. Kırkpınar'da Adalı Pehlivan, Ali Pehlivan'ı yenererek basphemalı oldu.

- 1892 Uzunköprü'de Adalı, Filiz Nurullah'la 4 saatte yendi. Koca Yusuf ise Adalı'yı açık düşürüp yendi.

- 1893 Koca Yusuf, Kurtrele Mehmed'i (ezdirimeyin bana onu, o büyük güreşçi olacak) diyerek parsayı Mehmed'e bıraktı.

- 1893 Koca Rüstem Bursa'da Hergeleci'yi yendi.

- 1894 Çardak Güreşleri: Adalı Katrancı'yi yendi. Koca Yusuf Kurtdereli'yi yendi. Ödül, Yusuf'la Adalı arasında paylaşıldı. Aynı güreşte başlatı karşılaşmasında Kara Ahmed, Tekirdağlı Memiş'i, Bursalı Rüstem ile Kara Ahmed'i yendi.

- 1895 Kurtdereli Katrancı'yi ve Kara Ahmed'i yendi.

Koca Yusuf'u yurdumuzda tek yenilgiye uğratan Kavallı Molla (Çolak) Mümin'dir. Filiz Nurullah çok kuvvetsiz ile de basphemlılık iddiasında bulunmamıştır. Ancak başlanılan iddia sahibi olmuştur.

Kırkpınar ağası

Selim BİLGINKAYA

Edirne Belediyesi
Basın ve Halkla İlişkiler Görevlisi

Osmanlı devletinin 700. kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Bu amaçla yurt genelinde Osmanlı her yönüyle tanıtılmaya, o zamanlardan bu yana gelenekler yaşatılmaya çalışılıyor. Neredeyse Osmanlı devletinin kuruluşu yaşatı tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin heyecanını bu yıl daha farklı bir şekilde yaşıyoruz. İşte bu tarihi organizasyonun temel öğelerinden biri "ağalık".

Kırkpınar güreşlerinin en temel öğelerinden biri ağalık müessesesidir. Önceleri pehlivanlar güreşlere çağırın, yarışmaları düzenleyen, genel konukları ağırlayan, yemek ve yatacak yerlerini temin eden, ört ve adetlere uygun olarak güreşlerin yapılmasını sağlayan, ödülleri veren Kırkpınar Ağası'yımış. Ancak şimdi ağasını sağdıymız bu faaliyetlerinden büyük bir bölümü Edirne Belediyesi'nce karılanmaktadır.

Ağa ise geleneklere bağlılık açısından her yıl açık artıma ile seçiciler önünde yapılabacak seçilmektedir.

Ağa olmaya aday olanlar, Sarayıcı'ne getirilen koç için seçiciler önünde kıyasıya bir açık artıma yarış yaparlar. En yüksek parayı veren, bir yıl süreyle Türkiye'nin Kırkpınar Güreş Ağası seçilir.

Ağa olmaya aday olanlar, Sarayıcı'ne getirilen koç için seçiciler önünde kıyasıya bir açık artıma yarış yaparlar. En yüksek parayı veren, bir yıl süreyle Türkiye'nin Kırkpınar Güreş Ağası seçilir.

3 yıl üst üste ağalık yapan kişiye Edirne Belediyesi'nce tıpkı pehlivanlarda olduğu gibi kemur verilmektedir. Bu kemur ilk önce günümüz olarak yapılmış ve 630-631 ile 632. Tarihî Kırkpınar Güreşleri Ağalığı'nı alan Alper Yazoğlu'na verilmiştir.

Daha sonra bu kemur altın olarak yenilmiştir ve o da geçen yıl vefat eden 634-635-636 ve 637. Kırkpınar Güreşleri Ağası Hüseyin Şahin'e takılmıştır.

Bu arada, uzun yıllardan bu yana hem Başbakanlık yaptığı dönemde, olduğu gibi halen Kırkpınar'ı onurlandıran Cumhuri-

başkanı Süleyman Demirel'e de, bu tarihte geleneye yaptığı katkılardan ötürü "ağaların ağası" unvanı verilmiş, adı da Sarayıcı'ndeki tribünlerle konuşmuş.

Kırkpınar Ağası'nın giyim biçimine "Rumeli Kesimi" denir. Basına taktığı yöresel başlığa "Serpuş", üzerindeki gömleğe "Camadan" adı verilir.

Ayağındaki folklorik motifleri içeren "Şalvar" ve aynı tarzda dikilmiş "Yekek" ve serpuşa bağlanan "bez", ince topuklu "rugan deri ayakkabı" ve 99 taneli "kehribar tespîh" ağanın kıyafetini tamamlar.

Çeşitli kaynaklardan yapılmış derlemelere göre, Cumhuriyet döneminde Kırkpınar Ağası olmuş kişiler sanıldılar. Kırmulla Köyünden Halil Pehlivan ile onun oğulan Ali ve Mehmet pehlivanlar, Hacı Hüseyin Ağa, Sadırlı Hacı Hasanoğlu, Seymenli Ahmet Ağa, Kemerliki Zapıtlı Hasan Ağa, Ortaköylü Mehmet Efendi, Edirneli Kolcubaş Emin Ağa, Si-

mavnalı Mehmet Ağa (1900), Cezzar Ahmet Paşa'nın torunu Fuat Bey (1901), Kırışhaneli Hamza Ağa (1908), Tabakhaneli Tahir Ağa, meşhur Adalı Halil Pehlivan, Doğançiarız Köyü'nden Halil Ağa ve Mehmet Eşref Ağa.

1928-1946 yılları arasında Kırkpınar ve Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından düzenlenen Kırkpınar bu dönemlerde Kırkpınar ağalığı müessesesi boş kalmıştır.

Pehlivanların ve Ağaların giysileri aynı idi. Son zamanlarda Ağalar kendi yörelerinin giysilerini giyiyorlardı. Ağanın ayağına yemeni, botur ve ince cepken ve ince kumaşlı puşu bulunuyordu.

1924-1928 yılları arasındaki tarihî Kırkpınar başpehlivanları

S. No	Tarih	Adı Soyadı	Vefat etti
1.	1924	Bendi Abdullah	Vefat etti
2.	1925	Geçkinli Yusuf	Vefat etti
3.	1926	Edimeli Kara Emin	Vefat etti
4.	1927	Manisalı Rifat	Vefat etti
5.	1928	Mandıralı Kayıkcı Ahmet	Vefat etti
6.	1929	Gostıvanlı Mılayım Pehlivan	Vefat etti
7.	1930	Bandırmalı Kara Ali (Acar)	Vefat etti
8.	1931	Bandırmalı Kara Ali (Acar)	Vefat etti
9.	1932	Bandırmalı Kara Ali (Acar)	Vefat etti
10.	1933	Bandırmalı Kara Ali (Acar)	Vefat etti
11.	1934	Gostıvanlı Mılayım Pehlivanla Tekirdağlı Hüseyin yenilemedi	Vefat etti
12.	1935	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
13.	1936	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
14.	1937	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
15.	1938	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
16.	1939	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
17.	1940	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
18.	1941	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
19.	1942	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)	Vefat etti
20.	1943	Babaeskili İbrahim Erdi	Vefat etti
21.	1944	Hayrabolu Süleyman Ertaş	Vefat etti
22.	1945	Babaeskili İbrahim Erdi	Vefat etti
23.	1946	Sındırgılı Serri Unal	Vefat etti
24.	1947	Düzceci Çekir İsmail (Atay) ile Hayrabolu Süleyman Ertaş birlikte diskalifiye edildi	Vefat etti
25.	1948	Babaeskili (Kuleli) Mustafa Yenicı	Vefat etti
26.	1949	Sındırgılı Serri Unal	Vefat etti
27.	1950	Hayrabolu Süleyman Ertaş	Vefat etti
28.	1951	Adapazarlı İrfan Atan	Vefat etti
29.	1952	Balkesirli Tarzan Mehmet	Vefat etti
30.	1953	Adapazarlı İrfan Atan	Vefat etti
31.	1954	Samsunlu İbrahim Karabacak	Vefat etti
32.	1955	Adapazarlı İrfan Atan	Vefat etti
33.	1956	Samsunlu İbrahim Karabacak	Vefat etti
34.	1957	Bandırmalı Kara Hasan Acar	Vefat etti
35.	1958	Adapazarlı Adil Atan	Vefat etti
36.	1959	Samsunlu İbrahim Karabacak	Vefat etti
37.	1960	Samsunlu İbrahim Karabacak	Vefat etti
38.	1961	Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı	Vefat etti
39.	1962	Başpehlivanklık görevlerini yapmadı.	Vefat etti
40.	1963	Adapazarlı Sezai Kamaç	Vefat etti
41.	1964	Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı	Vefat etti
42.	1965	İzmirli Kara Ali Çelik	Vefat etti
43.	1966	Ordulu Mustafa Bük	Vefat etti
44.	1967	Ordulu Mustafa Bük	Vefat etti
45.	1968	Ordulu Mustafa Bük (Altın kemer)	Vefat etti
46.	1969	Babaeskili Nazım Üzen	Vefat etti
47.	1970	Başpehlivanklık görevleri yapılmadı.	Vefat etti
48.	1971	Denizlili Hasan Sabah	Vefat etti
49.	1972	Akhisarlı (Arap) Mustafa Yıldız	Vefat etti
50.	1973	Ordulu Davut Yılmaz	Vefat etti
51.	1974	İzmirli Kara Ali Çelik	Vefat etti
52.	1975	Güçerler yarda kaldı.	Vefat etti
53.	1976	Karamürselli Aydın Demir	Vefat etti
54.	1977	Karamürselli Aydın Demir	Vefat etti
55.	1978	Karamürselli Aydın Demir (Altın kemer)	Vefat etti
56.	1979	Bandırmalı Sabri Acar	Vefat etti
57.	1980	Muğlalı Mehmet Güçlü	Vefat etti
58.	1981	Akhisarlı (Arap) Mustafa Yıldız	Vefat etti
59.	1982	Denizlili Hüseyin Çokal	Vefat etti
60.	1983	Denizlili Hüseyin Çokal	Vefat etti
61.	1984	Denizlili Hüseyin Çokal (Altın kemer)	Vefat etti
62.	1985	Bandırmalı Sabri Acar	Vefat etti
63.	1986	Balkesirli İbrahim Gümüş (Magirus)	Vefat etti
64.	1987	Hataylı Recep Kılıç	Vefat etti
65.	1988	Antalyalı Recep Gürbüz	Vefat etti
66.	1989	Balkesirli Sabri Acar	Vefat etti
67.	1990	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
68.	1991	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
69.	1992	Karamürselli Ahmet Taşçı (Altın kemer)	Vefat etti
70.	1993	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
71.	1994	Antalyalı Cengiz Elbey	Vefat etti
72.	1995	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
73.	1996	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
74.	1997	Karamürselli Ahmet Taşçı	Vefat etti
75.	1998	Antalyalı Cengiz Elbey	Vefat etti

Tarihi Kırkpınar ağaları

S.No	Adı Soyadı	Tarih
1.	Karacaköylü Mustafa Şener	1950-1951-1952
2.	Nurettin Manyas	1953
3.	Edimeli Yaşar Yardımcı	1954
4.	Edimeli Doğan Mehmet	1955
5.	Edimeli İbrahim Bildik	1956
6.	Edimeli Hüseyin Özakncı	1957
7.	Ahrıköylü Ahmet Merter	1958-1959
8.	Edimeli Salim Doğramacılar	1960
9.	Edimeli Hilmi Atakan	1961
10.	Edimeli Muhtim Ağaoğulları	1962
11.	İstanbul Alırza Keleşoğlu	1963
12.	Edimeli Hasan Vatan	1964
13.	Edimeli Hakkı Meriç	1965
14.	Gazanfer Bilge	1966
15.	Çanakakaleli Süleyman Şahin	1967-1968
16.	Karamürselli Gazanfer Bilge	1969-1970
17.	Adapazarlı Celal Hacı Eyüpoğlu	1971
18.	Babaeskili Doğan Görkey	1972
19.	Amasyalı Hamit Kaplan	1973
20.	Samsunlu Şevki Alan	1974
21.	Adapazarlı Zülküf Karabulut	1975-1976
22.	Adapazarlı Fethi Atan	1977
23.	Tekirdağlı Sebahattin Tekcan	1978
24.	Bandırmalı Süleyman Özmercan	1979
25.	Edimeli Cemal Pul	1980
26.	Edimeli Mehmet İriş	1981
27.	Edimeli Ali Aytaç	1982-1983
28.	Rizeli Mustafa Bilgin	1984-1985
29.	İstanbul Halil Kılıçoğlu	1986
30.	Samsunlu Hasbi Menesteşoğlu	1987
31.	Bursalı İbrahim Çayla	1988
32.	İstanbul Kemal Özkan	1989
33.	Trabzonlu Murat Köse	1990
34.	Bayburtlu Alper Yaçoğlu	1991-1992-1993
35.	Rizeli Oğuzhan Bilgin	1994
36.	Tokatlı Hüseyin Şahin	1995-1996-1997
37.	Tokatlı Hüseyin Şahin	1998
38.	Babaeskili Ayhen Sezer	1999

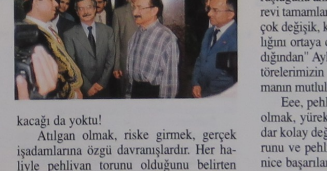
Ağa Ayhan Sezer

Ali GÜMÜŞ

"Yüreğim yanıyor!" dedi tanıştığımız. Hayrete yüzüne baktım, devam etti: "Evet, yüreğim yanıyor! Ben, Kırkpınar'da nam salmış, devlet başkanının himayesine alınmış, saraylarda ağırlanmış Kavasoğlu Koca İbrahim torunuyum. Çalıştım, çabaladım, bir yerlere geldim, ama yüreğim yanıyor işte! Komuyu tam anlamamıştım. Sustuğumu görünce söze yeniden başladım: "Madem ki, büyük Türk milletine mal olmuş, kahraman pehlivanlar soyundan, benim de birşeyler yapmam gerek diye düşünüyorum, ama nasıl! Bu yaştan sonra er meydanlarına çıkmak da güçtür tutamam, fakat "Türk gibi güçlü" sözünü dününya yapan değerli güreççilerimiz şimdiki kuşağın hayrını görmeli! Yaradılış olarak çekingenim. Alayış, gösteriyi sevmiyorum, reklamların her kaçınıdım, ne çare ki, genç güreşçi kardeşlerimiz ancak ve ancak "Kırkpınar Ağa'sı olarak yardım edebiliyor. Spor tarihine geçmiş, unutulmuş pehlivanların, Kavasoğlu ve Şamdanlıbaş gibi mistesna kişilerin azat hatıralarına ancak bu şekilde hizmet etmiş olacağız."

Biz Türkler, tarihimize ilgili hemen bütün bilgilerle yabancılandan öğren-dim. Şon çağın en önemli şahsiyeti Mustafa Kemal Atatürk'ü bile araştırmaçılık kurallarına uygun olarak İngiliz Kinros yazdı. Geleneklerimizde uymada pek çok milletten gerisine düşer. böyle davranmayı hüner sananlara karşılığın mücadele etti. Şimdi bir gençle konuşuyordum ve ayanaklı, heybetli bu genç: "Benim dedelerim Kavasoğlu ile Şamdanlıbaş'ı duy, güreş hizmet için Kırkpınar Ağa'sı olmaya karar verdim" diyordu.

AĞA AYHAN SEZER
637. Kırkpınar'ın ağılık açık artırmasında Türkiye onu TRT kanalında görüp, tanıdı. Aradan geçen zaman içinde sık sık görüştük. Ağırbaşlı, saygılı, fevkalade sık görüşürdüm. Kırkpınar Ağılığı, sadece 37 milyar 750 milyon ödemekle bitmiyordu. Edime Belediyesi-ne ağadın daha çok şeyler isteniyordu: Yerli-yabancı gazetecileri ağırlama, güreşler sırasında tavuk ormanında 3 ya da 5 bin konuşma vermek, türlü-çeşitli ve cinsi "altın" olan ödülleri dağıtmak gerekiyordu. Geçen yılın 37 milyar 750 milyon Türk Lirası, o dönemde yaklaşık 200 bin Amerikan Doları tutuyordu. Sponsorluk Yasası, henüz çıkmamış, ç-

Ağa Ayhan Sezer, çoktan karlı karışan "sözü senen ol" sayılan güreşin en azalan işadamlarının günümüzdeki temsilcilerinden biriydi. "Pehlivan" kelimesi, hepimizin bildiği gibi Farsî dilinden gelmiştir. Filozof Rıza Tevfik'e, Türkiye'nin sırtı Tevfik'e, milletimizin rifahı Hâlik Karayî "Pehîk" adında Kaftakya'da bir belde bulduğunda ve bu belde yetişen güçlü kişilere de "pehlivan" denildiğini yazırlar. Çağlar boyunca İnan'da yaşayan, hane-danlık, imparatorluklu kur-an Türklerle, komuş İnan insanının dilleri, föreleri içi geçmiş gibidir. "İne "pehlivan" kelimesinin ifade ettiği anlamları derlersek, "güçlü, kuvvetli, sözünün eri" gibi manalar önümüzde çir. 638. Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer, hem ağa, hem de pehlivanlık ruhuna sahip bir kiş-i birtakım yaşa sanıyız, tu-

ithalât-ıhracat iliyi alan. O, artık bir yıla zamanından beri ağa! Birlikte pek çok güreşçiyi, oralarda pehlivanlara, belde belediyelerine maddi katkıları buldu. Başbakan Bülent Ecevit, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Gine'deki Barsı Gücü Komutanı, Korgenerale Aydın Şenle yaptığı görüşmelerde ben de vardım. Ağılanın ağası Cumhuriyetçilerimiz Süleyman Demirel'e Filipin ve Bulgaristan gezelerine giden Ağa Ayhan Sezer, 638. Kırkpınar'a kadar daha pek çok yerde görüşmeler yapacak. Bulgaristan Cumhuriyetçisi P. Stoyanov'la Sofya'daki makamlarda görüştüğünü anımsayıp, yüzünün aklıyla bu görüşme tamamlamasına duacıyım. İşte bu dünya çok değişik, kimi zevk ve safahat içinde vardığımız ortaya döker, kimileri de "yüreği yandırdın" Ayhan Sezer gibi güreşçilerle uzatır, tölelerimizden yaşatılmasına katkıda bulunmamın mutluluğu ile yetinir.

Eee, pehlivanlar, pehlivanlarımızın olmam, yürek atesini söndürmek pek o kadar kolay değil. Ayhan Sezer'le pehlivan torunu ve pehlivan ruhu bu genç işadama nice başarılar dilerim.

kacağı da yoktu!

Atılan olmak, riske girmek, gerek işadamlarına özgü davranışlardır. Her haliyle pehlivan torunu olduğuna beliren

Yağlı güreşte oyunlar

Derleyen: Emel AKAY

Vallik Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü

Yağlı güreşte oyunun makaslatma ve yapılış şekillerine göre sınıflara ayrılır.

1- Ayakta oyunlar

a) Ayakta savunma gayesiyle yapılan oyunlar

b) Ayakta saldırgan gayesiyle yapılan oyunlar

2- Yerde oyunlar

a) Yasak taarruz gayesiyle yapılan oyunlar

b) Yerde savunma gayesiyle yapılan oyunlar

Simli çoğuma dayalı güreşimiz belli de pek azının ne olduğunu bildiğimiz bu oyunların tariflerini tek tek ele alalım, tanıtmaya çalışalım.

Elense:

Elense, basmı ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

İç tirpan:

Elense ile müsterek veya müstakil olarak yapılır. Hasımın dengeşini bozarak ve dışımtek maksadı ile uyan gürlen bacağı ayakta iken yapıldır. hareketidir.

Diş tirpan:

Yine aynı maksada hasımın ayagına dıştan yapılan çelme hareketidir.

Çapraz:

Hasımın muvazenesini arkaya doğru bozarak ve dışımtek maksadı ile kolları hasımın koluklarından dölmüşümek suretiyle arkasından ve belini üzerinden parmakların içi ile kenetlenmesi halindedir. Buna çift çapraz veya göğüs çaprazı denir.

Sırt çaprazı:

Hasımın arkasından bulanarak, onu düşürüp bastırarak maksadı ile kolları koluk altından geçirilip, göbük üzerinde kenetlenmesi halindedir. Bu pozisyonda hasım kaldırılıp taşınabilir de.

Dalma:

Dalma yere dışımtek maksadı ile hasımın dişi veya paçalarından yakalanması halindedir. Tek paçayı yakalamak için yapılan dalma tek dalma, çift paçayı yakalamak için yapılan dalma da çift dalma denir. Dalma hareketlerinde paça veya paçalar yakalandıktan sonra hasım kendine doğru çekilir, genel olarak hasım onun yanına ileilir.

Kaz kanadı:

Göğüs çaprasına benzer bir hareketir. Tek farkı bundan hasım başı rakibinin koluklarından uyan ye karnında bulunmasıdır. Bu da tek veya çift kaz kanadı olmak üzere iki şekilde yapılabilir.

Yağlı güreşe oyun aktikileri:

Güresle başlamak

Peşrev ve selamlama merasimi bittikten sonra peşevanlar güreşe başlar. Başleken hasımın emniyetiniye göre güreşe girilir.

Genel olarak güreş hasımın bağlamakla emniyetiniye güreşe girmiş oluruz.

Yağta güreşi bağlamak:

Yağta güreşi bağlamak düzgen bir duruşla

başlar. Güreşin sol taraftı kuvvetli yanı sola gürşen bir पहилнаы yapılabilmeyi kabul edelim. Sol elinizle hasımın sağ göğüsüne dize kavırsanız, el sağ dirseğiniz hasımın göğüsüne dayayın, el sağ dirseğiniz hasımın göğüsüne dayayın, el sağ dirseğiniz hasımın göğüsüne dayayın, el sağ dirseğiniz hasımın göğüsüne dayayın.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Elense ve turvan: Hasımın ayakta iken, onun muvazenesini bozarak maksadı ile yağ vesa vol ile erseşenden tutarak veya doğru yapılan tete hareketidir.

Budama kesikliği görüldüğü gibi çaprazla birlikte kullanılabilir.

Paça: Kasnakta olduğu gibi hasımın paçalarını parmaklarını sokup yakalamasına hale gelir. Tek veya çift paça olarak yapılabilir. İç ve dış paça, iç ve dış kazık veya kasnak gibidir. Hasımın yüzüne bulundukları zaman veya iç paçada, hasımın sağ paçası sağ el ile ve sol paçası sol el ile yakalanır. Buna tara paça denir. Paça kazık kasnak ve diğer oyunlar ile müsterek yapılır.

Tokuk elene: Yağta künde, şark künde, ayakta işin kepeği gibi oyunlara alınan kimsetim atılacağı sırada bir elyle anam bir ayağın toparlanıp veya bileğizden yakalayarak şiddetle işin kepeği.

Ayakta göğüs çaprazı: Hasımın kısa ve ayak toparlanmasın, uzun süremek şartı ile hasımın muvazenesini veya doğru bozarak işin ovella sağa, sonra sol ile işin doğru ilerensin, diğer elinizle de hasımın dizinden budansız veya her iki kolunuzla çift budama yapmışsanız, bunun çok kısa zamanda yapılmasıdır. Bu faydalıdır.

Hasımın toparlanmasına meydan vermezsiniz, yonlanmasız ve onu taşımazsınız, fakat uzun süresiz şa malsurları vardır. Bu güreş, yağ güreş olduğu için hasımın firsat bulur size yanbası oyununa düşürür yan işin giderken sağ ve sol velle sizin çapraz almış olduğumuz kolunuz takar veya "apar ve anı için dönüşle sizin muvazenesini bozar ve bir ayağı ile de çift pengeli yapar. Sizi yana kabak gibi düşürür yener. Buna Molla Mehmet ile Lillebuğazı Ali Ahmet çok güzel yapardı.

Göğüs çaprazında hasımın altın almak veya çengelleyip ayaaktan açık düşürmek: Hasımın çaprazda almış sürenken sol eliniz çaprazın birakıp iç kasnakla tutup dirseğinizle göğüsünüze dayınarak suretiyle kasnağı kendinize çekersiniz. Hemen sol ayagınızla dişi çengeli vurarak açık düşürürsünüz. Buna yapağımızda taktirde kasnakın çekip işe doğru yarmı daire sağda altın almışsınız. anastaki elinizle dişi kolus mısırtı daireye gelirdi dişi kazığı vurursunuz. Hasımın toparlanmasına meydan vermeden kazıkla onu gerye doğru kantırarak sol ayagınızla gerdanınızla suretiyle yenersiniz. Bu oyunda ayagınız hasımın önünü atmasızn sağlanılamazki yensiniz bile yenis yaparsınız.

Elense ile birlikte hasımın arkasına sağa geçerek tabir edilecek oyun: Çat göbük altından sıkı kavraması suretiyle kaldırılıp iç adam götümele hasımın yenersiniz.

Yasak diye tabir edilen boyunduraktan ne gibi felaketler doğar.

Boyundurak düşen gerye değil, ilerleye hasımın göğüsüne göğüsünüze dayıyarak dikilürsünüz, onun kolları boyundurakla bağlarken böylece boğulmak tehlikesiz ortadan kalkmı olur. Ve

onun yan gövdesi omuzumuzun üstünde kalmasında istifade ederek kaldırırlar. İç adam götürleri veya dişi ederek atarak hasımına abamak suretiyle sırtını düşürürsünüz. O yemik düşme bile yere açk, dağınk gibi tehlikeli oyunlara düşer ve asla yenilmekten kurtulmaz.

Deve yuları: Bir elinizle hasımın başından, diğer elinizle onun çenesinden tutup kendinize çekiniz, icap ederse boyundurak vurup kaz kanadını tabir edersiniz.

Katr yuları: Rakibinin başını boyundurak gibi bir el elenirizni tutturlağına kilitlemektir.

Kasnak: Hasımın kasnağında (kuşagında) baparak dışarda kalması suretiyle yakalanması halidir. Viçüdüden kısmına isabet eden kismından yakalanarak yapılan kasnağı iç kasnak, arkı kismından yakalanarak yapılan oyuna da dış kasnak denir.

Kazık: Yıkarda işin edilen kasnak hareketlerinde kol yumruk zahid sepin içine girip tutulursa buna kazık denir. Bu da iç ve dış kasnak olarak üzere iki çeşittir. Grek kasnak ve gerekse kazık oyununa ayakta ve yerde tabir edilebilir.

Kepeç: Bir eli rakibin bacakları arasına arkadan sokmaktır.

Ters kepeç: Bir eli rakibin bacakları arasına (kasak) tarafından sokmaktır. Bu suretiyle kolunuzla muavneli gibi kullanılarak rakibi yerleştirir, yahut yanı elle dişi rakibin tutup göğüsüne kadar hava-landırarak sonra sırtını çevirir.

Kılıç atma: Yerde duran kimse, sama takmak kapama almak veya herhangi bir oyun için üstüne eğilmiş rakibin ili bacağı arasına bir bacağı sokarak dişi ayagınız üzerinden şiddetle kassın ve o ayagını yukarı diker bu suretle hasımın sırtına açığı kapaklandır.

Payanda: Herhangi bir zor neticesi ellerle yere dayanmaktır. Bir el ile olursa (Tek payanda), iki elle payansa (çifte payanda) denir.

Kemane: Rakibimizin arkasına geçerek ellerimizi göğüsüne veya karnında kilitlemektir. Bu esnada ayaklarını birbirinden ve gergin olarak tutarlar.

Kemane çekmek: Kilitleştikten, ellerin yumruğu tersiyle tazyik yapıp rakibin karnında sağa sola çekilirdir.

Kolbastı: Dalıp paçanızdan veya bacağınızdan kapalı rakibinden de ayni ayagından kaparız. Bu suretle onun sağ veya sol koluna bizim sağ ve sol kolunuzla bacağımsız arısında sıkılıp kalacağına o kola yuklenerkeç o tarattaki kalacağına üzerine oturarak rakibin bacağı şiddetle çeker ve yan tarafımızdan aşırız.

Tikli kuvruğu: Üstteki, sarmalı boğaltıp, kündeleme için asıldığı sırada altındaki o yandaki elleri ters kırarak üstekinin omuzundan veya çenesinden tutarak yere doğru çeker.

Köpek kuvruğu: Samadın önüne yapılır. Sama taktığınız kimse altından dönünçörü o tarafatki elinizle gürldüğünden, çenesinden veya alından karşılaya-

rak sırt üstü bastırız.

Yerde sürme: Alttıya toplu duralı veya oturu rakibin bir ayağı veya bacağı ile eli tutularak veyahut bir eliyle, bir eliyle dış kasnak tutularak yüzü üstüne atılır. Buna sarmal sürme de derir.

Kösteç: Yerde iken iki kola rakibin bir veya iki ayagını sim sıkı sarmaktır.

Ayakta kösteç: Rakibin bir ayagını iki bacak arasına sokup kilitlemektir.

Künde: Sırtımız sırtına, göğüsümüz bile veya ayak tarafına dönük olduğu halde ellerimizi rakibi bir ön de, diğeri arkadan olmak üzere bacakları arasına sokup kilitlemektir. Bu suretle yense (künde atm) denir. Yapılış tarzına göre birkaç türüdür.

a) Oturak künde: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

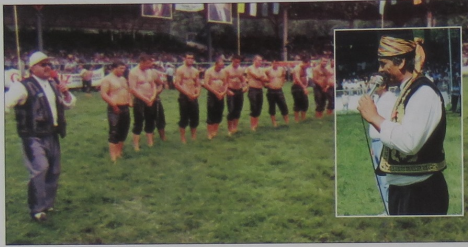
Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevirir.

Kolbastı: Samadın sonra yapılır. Sama diklip elin birini alttanlık belinden asırıp kasığı önünde ve arka tarafını bacakları arasına soktuğu diğer elyle kilitleir, sonra sarmay çözecek bele yuklener ve kendi tarafına çevir

Yağlı güreşin vazgeçilmez siması:

Cazgır

Tarihi Kırkpinar güreşleri birçok pehlivanın yer aldığı en büyük er meydanlarından biri olduğundan, Kırkpinar'dan ünlü güreşçiler kadar, ünlü cazgırlar da geçmiştir.

Pehlivanlar memleketleriyle, yöreye, güreşteki oyunlarla ilgili ve kuvvetli yönleriyle tanıtana cazgır denir. Cazgırlık zor yanları çok olan bir meslektir. Seyirlikten baş güreşlerine kadar boylandına güçlü olan pehlivanları iyi tanıması gerekir. Bunları halka ve rakiplerine tanıtmak özellikle maniye dokere anlatması gerekir. Cazgırın başpehivanlıklar güreşlerinin ilk başlama turunda ve final güreşinde onlarla birlikte "peşrev çekmesi" adettir ve heyecan verisidir. Son 30 yılın en ünlü cazgır rahmetli Mustafa Şirin'dir. Ondan önce de Kırkpinar'da cazgırlık yapmış Ayşekadın Camii eski imamı Sadık Atılcan Hoca idi. Son yıllarda da Mustafa Şirin'in ölmesi ile, çırakları Şükri Kayabaş onuru yerini almış ve yardımcılığını da Adapazarlı Osman Filiz yapmaktadır. Cazgırlar hangi boyalarda güreş yapacağı çok iyi bildiklerinden "favori" isimlerini de bulurlar. Başarılı cazgırlar, yağlı güreş yapılan bölgelerde

müşabakalarda görev alırlar e bütün pehlivanlar seyrettikleri için onların benliğini en iyi şekilde bilmeye çalışırlar.

"Vatanımıza, milletimize, ordumuza, yurdumuza göz diken düşmanları taslarız. Halkın inayetiyle euzu besmeleyle bugün güreşlere başlarız. Sarkı, tırku güreşe besteye gördüğünüz pehlivanları güreş yapacaklar desteye. Pehlivan pehlivan hoş geldiniz, sefalar getiriniz, pirlar meydana şeref veriniz. Tarihi Kırkpinar güreş sahasına hani ali, hani Veli, hani Kurtdere! Pirimiz, üstümüz, Hazretî Hamza, Peygamberimiz Muhammed'in Mustafa Allah, Allah ıllallah pehlivanlara hep beraber alkışlarla diyelim maşallah..."

Bu duadan sonra, pehlivanlar teker teker taahhüt edilecek er meydanına savlatılırlar. Tokaşlaşarak birbirlerine haklarını helal eden pehlivanlar daha sonra merhale güreşe başlarlar.

Sonra sıra küçük orta pehlivanlarına

gelir. Cazgır daha sonra başaltına güreşecek pehlivanları unvanlarıyla da seviricilere tanıtır.

Sıra baş güreşlere... heyecan dorukta. Seyircinin, pehlivanların ve cazgırın heyecanı birleşir ve cazgır manilerle başlar:

"Er meydanındaki güreşleri izlemek üzere

Buraya geldiniz koşu koşu, Gördüğünüz koç yiğitler güreş yapacaklar Baş'a..."

Yabancılar ne bilir karakucağı Kırkpinar'dır yağlı güreşin ocağı Koca Yusuf, Aliçılar çırağı Olduğunuzu ispat edip güreşin.*

Şanımız yücedir yere düşürme Kim olursa olsun asla küçülme Göğsündeki ay-yıldızı düşünün de Onun için, çalış, uğraş ve güreş.*

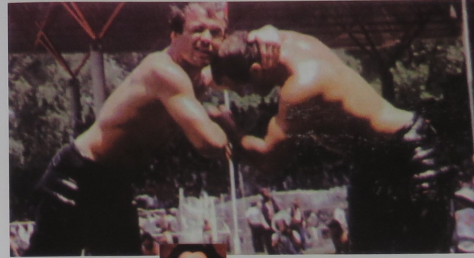
Ağustos ayında ekilen dardan Oğul vermeyen arıdan Sabahları kocasından sonra kalkan kardan hayır gelmez, Her yiğitten de pehlivan olmaz.*

Zengin babayı hayırsız evlat batırır Fakir kocayı süslü avrat batırır Haylaz çiftçiyi kuru inat batırır Pehlivan sen de hazırlamamışsan, Rakibin seri sırt aşığı yatırır.*

Sığıt daldından odun olmaz, Her kızdan kadın olmaz Her ananın doğurdüğünden da Pehlivan olmaz.*

*KAYNAK: "Edirne-Kırkpinar Yağlı Güreş/Murat Köse 1990 Kırkpinar Ağası, s: 82-83-84.

Güreşlerdeki öğeler

Mukadder ÖZKAL

Kırkpinar Ağası

Kırkpinar güreşlerinin en ilginç yönü Kırkpinar Ağalığı'dır. Pehlivanları çağırın, yarışmalarını düzenleyen, gelen konukları ağırlayan, yemek ve yatacak yerlerini temin eden,ört ve adetlere uygun olarak güreşlerin yapılmasını sağlayan ödülleri veren ve güvencilik düzeni alan yetkilidir. Bugün senikler, Edirne Belediyesi tarafından düzenlenmektedir. Fakat her yıl sembolik olarak birkaç açık artırmaya çıkarılarak Kırkpinar Ağası seçimi yapılır.

Başpehivlan

Kırkpinar'ın en büyük ödüllü "başpehivlan" alır. Başpehivlanlığı elde eden pehivlan bir yıl için Türkiye'nin başpehivlanlığı elde eden güreşçi "Altın Kemer" ödülünü alır. Diğer boşlardaki birincilerle derece gelen pehivlanlara verilen ödül ise özendirmeye nitelikindedir. Pehivlan ödülü para olacağı gibi, alt, öktüz, dana veya koç olabilir. Eski yıllarda başpehivvana deve, başaltına boğa, büyükortaya kısarak diğer boylara da bunlara benzer ödülleri verilir.

Cazgır

Yağlı güreşte pehivlanları seviricileretanimen, güreşe başlatın kişiye "cazgır" veya "salavacı" denir. Cazgır hakem heyetinin eşleştirdiği pehivlanların adlarını, sanlarını, oyunlardaki hünerlerini uygun mısra ve dularla tanıtır.

Yağlama

Güreşler kavranması güç olsun diye yağlanırlar. Pehivlanlar güreş meydanının uygun bir yerinde yağ ve su ile dondurulmuş kuzanların etrafında yağlanırlar.

Pehivlanlar önce sağ elle sol omuza, göğüse, kol ve kespate yağ sürerler. Daha sonra sol el ile aynı işlemi yaparlar. ehivlanlar bu arada birbirlerini sırtlarını yağlarlar. Güreş başladıktan sonra pehivlanın çayırda dolaşan ıbrıklerden dedikleri zaman yağ ve su alabilirler.

Peşrev

Peşrev, bir ısınma ve kültür fizik hareketidir. Ahenkli bir şekilde yapılan bu hareketler, seviricilerin zevkini okşar, pehivlanın moralini yükseltir. Pehivlan, peşrevle, nefesini, kaslarını ve kalbini biraz sonra başlayacak olan mücadelede hazırlar. Güreşmek üzere hakem heyeti önüne gelmiş olan pehivlanların cazgır tarafından takdimi ve duası yapıldıktan sonra verdiği işaretlerle, çalmaya başlayan davulların ve zurnalarn nağmeleri arasında pehivlan-

lar, ahenkli bir şekilde ellerini ve kollarını sallayarak peşreve başlarlar. Peşrevde, üç kez ileri, üç kez geri gidilmiştir sonra, yere sol diz ile çökülerek önce sağ el yere, dize, duğaya ve alna üç defa değdirilir. Hatta bazıları tarafından bir ot koparılarak ağza alınır ve ısırılır. Bu merasim bittikten sonra tekrar sıçrayarak arada sırada "Hayda bre pehivlan" diye bağırırlar. Karşılıklı gidiş ve gelisten sonra hasmının paçaları yoklanır ve sırtı sıvazlanır, enseler bağlanır, eller tutuşur ve birkaç defa sallanırlar, güreşe böyle girilirliş olur.

Kispet

Yağlı güreşe çıkan her pehivlanın güreş malzemesinin başında "kispet" gelir. Manda, dana ve malak derisinden yapılan kispetin bel kısmı dört parmak genişliğinde ve kalın olur. Bel kısmı çinkalın işi getirilir bu kısma kalkan gelen. Kispetin diz kapakının altına neçen yere paça denir. Paça ile etin arasında paçanın denilen keçe konur. Deri kısmı keçenin üzerine çekilir ve üzeri simcile simcika koyulur. Siki bağlanmayan paçadan çıkan güreş parmakları sayesinde oyun ahenkli kolaylaşır. Güreşten sonra yağlanan kispet zembile yerleştirilerek kaldırılır.

Zembil

Kispetler "zembil" adı verilen sazdan yapılmış bir torbada taşınır. Güreşi bırakmış pehivlan zembilini duvara asarak birdaha kispetin giymeyeceğini anlatmak ister.

Davul ve zurna

Kırkpinar'da davul ve zurnalık belki gruplara çık artıma ile verilir. Davul ve zurnalık eşliğinde güreşçiler "tutus" a çağınırlar ve güreş halinde iken pehivlanlar hem de seviricileri coşuturlar.

Kırkpınar'ın Edirne turizmine katkısı ve beklentiler

Tarihi Kırkpınar Güreş ve Şenlikleri organizasyonlarının 638'incisini idrak edenken, ilimizin yurtiçi tanıtımı ile ülkemizin yurtdışı tanıtımı açısından da büyük bir imkânı daha yakalamış oluyoruz.

1998 yılında çeşitli ülkelerden 24 yazılı ve görsel medya mensubu 637'nci Kırkpınar Güreş ve Şenlikleri'ni izlemek üzere ilimizi ziyaret ettiler.

Bu ziyaretleri sonucu elde ettikleri birikimleri fotoğraflarla ve yayımladıkları yazılarla ülkeleri vatandaşlarının bilgisine sundular. TV ve video çekimleri ile yaptıkları tespitleri de ülkelere taşıdılar.

Ülkemizin 15 milyon DM/yıl seviyelerinde ve çok düşük olduğu kabul edilen bir tanıtma bütçesi ile tüm dünyada yürüttüğü turizm tanıtımı faaliyetleri içerisinde yabancı medya mensubu bu kişilerin yaptıkları katkı çok değerli bir yer tutmaktadır.

Bu hafta nedeni ile ne yazık ki tesis, yatak ve yeme/içme kapasitesi yönünden mevcut yetersizlikler hafta içerisinde seyahat acentelerinin konaklama ve geceleme amaçlı tür düzenlemesini engellemektedir.

Bugün için ilimizde turizm işletme belgeli olan; 11 konaklama tesisi ve bu tesisler bünyesinde 8 restaurant ile 8 camping, 1 spor tesisi ve 1 eğlence ünitesi ile turizm sektörü nitelikli hizmet verme imkânına sahiptir.

İlimizde toplam belgeli yatak sayısı ise 910'dur.

Ülkemizde 350.000 civarındaki belgeli yatak sayısının yanında bu rakam çok düşük seviyededir. Turizm girdilerinde 10 milyar USD seviyesini bulmuş, 20 milyar USD seviyesini hedeflemiş olan ülkemizde Edirne'nin kapasite açısından 1/400 oranında paya sahip olması tarih, kültür ve doğa zengini olan ilimiz açısından bir kayıp sayılmaktadır.

Bu nedenle gerek seyahat acenteleri, gerekse nitelikli yeme/içme ve konaklama tesis sayı ve kapasitesinin hızla artırılmasına gerek vardır.

Yatırıma yönelik bu çalışmalar özel sektörde yapılırken, kamu olarak da tanıtım çalışmalarını aynı paralellikte sürdürmeliyiz.

Ayrıca;

- Sektör kuruluşlarının gerek özel ve gerekse kamu bankalarından aldıkları kredilerde süre uzatımı sağlanması,

- Daha düşük faizli kredi sağlanması,

- Eximbank kredilerinin yaygın kullanım için konaklama temini gibi turizm sektöründe de sık sık dile getirilen önerilerin de kamu yönetimince değerlendirilmesi ve karşılanmasının ilimizde büyük hareketlilik getireceğini belirtmek gerekir.

638'inci tarihi Kırkpınar Güreş ve Şenlikleri Haftası'nda izleyeceğimiz hareketliliğin en iyi şekilde değerlendirilmesini ve alternatif turizm türlerini de devreye sokacak şekilde konunun özel sektöre ele alınmasını diliyorum.

M. Şevket KARLIKLIOĞLU
Edirne İl Turizm Müdürü

Vur davulcu

Kırkpınar'ı sınırlı sayıda sayfalara sığdırmak kadar zor bir iş yok. Bu bizim özümüzde, ruhumuzda, iliklerimizde yaşayan ve yaşatılması gereken bir ülkü! Yağlı güreşin ve hatta salt yağlının değil, güreşin kâbesi olan Kırkpınar, ne sadece bir gelenek, ne sadece bir spor, ne sadece bir eğlence ve kültürdür. Pehlivanlar mücadele ederlerken, binlerce yıllık tarihimizin günümüzde anlamlı anlar taşır, güreş vesilesiyle insanlar birbirleriyle kaynaşır, davul-zurna ekipleri cenk havalıyla savaşları, sarayları Sarayı'ne getirip, önünüze koyar. Bir millet için, en övünülecek noktalardan biri geleneklerin yaşatılmasıdır. Kültürünü kaybeden özvarlığını koruyamaz, dilini, dinini de yitirir; yok olup gider!

Kırkpınar için öylesine seferber olup yarışmalıyız ki, bunun ölçüsü yoktur. Bu spor dalının Kadim Yunan'dan bizlere geçtiğini iddia edenler, kendilerini, geçmişlerini bilmeden, tanımayanlardır. Kırkpınar, bütün özellikleriyle Türk milletine aittir.

AĞALARIN AĞASI

Kimi konuşmalarında "iyi" yerine "eyi", "büyük" yerine "büyük" diyen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Türkçe'yi aslında çok iyi bildiğini gösteriyor. Sayın Demirel'in, "Ben, ağaların ağasıyım" demeleri de yanlış sayılmaz. Türkçemizin en kapsamlı lügatini yazan Şemsettin Sami Fraser, "Kamus-ı Türkî" adlı eserinde Cumhurbaşkanı'nı "ağaların ağası" olarak belirtir.

Bir ülkede cumhurbaşkanlarının geç-

mişte ve günümüzde Kırkpınarla yakından ilgilienmeleri son derece sevindiricidir. Destanlara karışmış bir tarihi olan Kırkpınar, aynı zamanda kahraman "Türk ordusu" mensuplarının başlatıldığı bir gelenektir. Süleyman Paşa'nın komutasındaki 40 yiğidin, 40 Mehmetçik'in Kitab-ı Kadim'e uyarak, sıkeye başvurmadan kahramanca kozlarını paylaşmış olduklarını anımsayıp, bu yıl 638'incisini yaşayacağımız Kırkpınas kapışmalarına emekleri geçen, başta Vali Mehmet Canseven olmak üzere Belediye Başkanı Cengiz Varmatopu'na, Ağa Ayhan Sezer'e bütün Edirneliler'e, pehlivanlara teşekkür borçluyuz.

Türkler elbette tarihin derinliklerine karışıp yoku olacak insanlar değil. Bu yüzden, ilğimizde, kemiğimizde, ruhumuzda bulunan ve bir bayrak haşmetiyle bezeli Kırkpınar'ı yaşıyoruz, yaşatacağız da!

BUNLARI İSTEMİYORUZ

Pehlivanlar anlaşmalı güreşlerden kaçınılmaz, geçmiş dönemlerde, bu spor ruhumda bulunan asil davranışlardan soyutlanmamalı! Elleri belinde gezen, büyük küçük tanımayan, şöhret olmaktan verdiği şımarıklıkla kabadayılık gösterilerine yeltenenleri istemiyor, bu tip kişilere "pehlivan" gözüyle bakmıyoruz. Er meydanında, törelerimizde olduğu gibi, bütün davranışlar kurallar uygun yürümelidir. Hiçbir hakem, yandaşını, hemşerisini korumaya çalışıp, hak yememeli. İzleyiciler, statlardaki çirkin tezahüratı Sarayı'ne taşımamalı ve her güreşçi sunu bilmeli ki, er meydanı Kırkpınar'da güreşmek bir şerefdir, bu şeref, kolay elde edilemez ve asla elden çıkarılmaz. Vur davulcu!..

Ali GÜMÜŞ
Spor Yazarı

Ata sporu ve Kirkpınar

"Benim en çok sevdiğim spor güreştir."

Kemal ATATÜRK

Muhsin DURUCAN
Şair-Yazar-Eğitimci

G eçtiğimiz yıl Kirkpınar Yağlı Güreşleri'ni izledim. İlgim ve coşkum arttı. Güreşleri izlediğim sırada ve kapalı spor salonunun önünden geçerken beynime ve gözüme Atatürk'ün o anlamlı özdeyişi takıldı: "Ben sporcumun zeki, çalışkan ve ahlaklısını severim." Doğru luğunu hep onayladım.

Türk sporculuğuna ilişkin beklentileri de Atatürk şu özgün sözleriyle ortaya koymaktadır: "Türk sporculuğu ülke ve ulus yaşamında etkili olduğu oranda biraz da uygay ve belki de sandığımdan çok bir uğurluk yolu olacaktır."

Bilindiği gibi; Kirkpınar Güreşleri, Edirne'de yüzyıllardır yapılagelmektedir. Yağlı pehlivan güreşleri salt bir güreş olayı değil. Edirne'de yaşamı canlılık, heyecanlı kılan toplumsal bir olaydır. Kökeni, 700. kuruluş yılını kutladığımız Osmanlı devletinin kurucusu Osman

Gazi'nin Rumeli'ye geçiş yıllarına dek uzanır.

Ata sporu dendiğinde akla ilk gelen güreş olur. Güreş dendi mi Edirne.

Edirne denince de yurtta ve dünyada Kirkpınar Yağlı Güreşleri ve Şenliği çağrışımı durur. Bu çerçevede; güreşin kuralları, cazgır, peşrev, er meydan, pehlivan, kıspet, tutuş, deste, küçük ve orta boy, başaltı, başpehlivanlık, güreş ağası ya da Kirkpınar ağası, altın kemer, ağa çadırı, tellal, meydanıcı, sucu, yağcı, bahşiş, ödül, armağan, yolluk ve kimi günün sözcükleri dillerde dolaşır.

Kirkpınar dendiğinde Şair Ulug Turanlıoğlu'ndan kimi ülemeler duyguyla ata sporunu özdeşleştirir:

Saray'ında güller biter,
Bülbülleri yamık öter,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Çenkler olmuş zaman zaman,
Destanlanmış dökülen kan,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Davul-zurna çalınmakta,
Şanlı çağlar anılmakta,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Naralarla yer-gök inler,
Rüzgâr eser, ruh serinler,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Şerefelerden nur damlar,
Şirleşir gül akşamlar,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Sevgililer bakışrlar,
Birbirine yakışrlar,
Kirkpınar'da Edirne'de.

Kirkpınar, tarihi bir geleneğe ve Türk gücünün temsilidir. Bu bağlamda: "Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğu ve millet şerefini düşünüyorum" diye onurluca davranış sergileyen cihan pehlivanı Kurtdereli Mehmet Pehlivan hiç unutulur mu? (!)

Kel Aliço, Koca Yusuf, Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet Pehlivan, Tekirdağlı Hüseyin, Sındırgılı Şerif, Ordulu Mustafa Aydın Demir, Hüseyin Çokal, Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbey gibi adlar; bilek güçleriyle zekalarını birleştirerek, "Kirkpınar Başpehlivani" unvanını kazanmışlardır. Başarının getirdiği mutluluk elbette hiçbir şeyle değişilmez.

1950'den bu yana Karaköylü Murat Şener, Yaşar Yardımcı, Törnacı Hüseyin Özakıncı, Muhtittin Ağaogulları, Gazanfer Bilge, Hamit Kaplan, Zülküf Karabulut, Mehmet İriş, Ali Ayağ, Mustafa Bilgin, Alper Yazoğlu, Hüseyin Şahin ve Ayhan Sezer gibi adlar da ceplerini, cesaretlerini ve yaklaşımlarını seferber ederek, 'Kirkpınar Ağası' onurunu kazanmışlardır.

Vursun davul, çalsın zurna, başırsın cazgır, düzenlensin şenlikler.

Dilerim, ilgi duyanlar gönüllürince güreş izleyebilsinler.

